

SIIRTOLAISUUS MIGRATION

4/2006

Siirtolaisuus – Migration 4/2006

33. vuosikerta / 33rd year
ISSN 0355-3779

Julkaisija / Publisher

Siirtolaisuusinstituutti

Migrationsinstitutet

The Institute of Migration

Linnankatu 61, 20100 Turku, Finland

Puh. / tel. (0)2-2840 440

Fax (0)2-2333 460

email: taisai@utu.fi

<http://www.migrationinstitute.fi>

Pohjanmaan aluekeskus

Österbottens regioncenter

Regional Centre of Ostrobothnia

Keikulinkuja 1, 61100 Peräseinäjoki, Finland

Puh. / tel. (0)44-2592447

Fax (0)6-4181 279

email: siirtolaisuusinstituutti@netikka.fi

Päätoimittaja / Editor-in-Chief

Olavi Koivukangas

Toimitussihteeri / Editorial Assistant

Taimi Sainio

Toimittajat / Editors

Krister Björklund, Elli Heikkilä

Toimituskunta / Editorial Board

Siirtolaisuusinstituutin hallitus

Administrative Board of the Institute of Migration

Taitto / Layout

Kirsi Sainio

Tilaushinta 2006 / Subscriptions 2006

4 numeroa / nummer / issues

15 €/vuosi/år/year

OP 571113-11117

TEMA-TEAM 11274-06

Sisältö • Contents

Elli Heikkilä

Human migration and its effect on regional development - from global to local level

Paula Rossi

Finskspråkiga krigsbarn till svenska hem - att lära sig svenska genom direktkontakt under ovanliga förhållanden

Ilona Sammalkorpi

Yhteisymmärryksen rakentaminen maahanmuuttaja-asiakkaan ja työvoimavirkailijan välille

Sanna Kankaanpää

**"Much more than a passport"
Markers of Finnish national identity in Australia**

Krister Björklund

Patching the population pyramid in Japan - an ethnic dilemma

Kirjat • Books

Tiedotuksia

Kansi: Suomalaisjapanilaiset Iwayan perheen nuoret ovat kasvaneet Suomalaisiin jouluperinteisiin kotonaan.
Kuva: Pirkko Liisa Iwaya

Cover: The young members of Finnish-Japanese Iwaya family have inherited Finnish Christmas traditions.
Photo: Pirkko Liisa Iwaya

Human migration and its effects on regional development - from global to local

Elli Heikkilä

Human migration, whether on a global or local level, creates new environmental conditions anywhere in the world. Estimates suggest that 175 million people worldwide live outside their country of birth, of whom 100 million are labour migrants. Contrary to popular opinion, most migration takes place between developing countries. However, migration to Europe has grown to such an extent that migrants now make up around 20 million of the European Union's population of 380 million (Immigrant Council of Ireland, 2003; Evans, 2004).

The economic globalisation of the 1990s and the beginning of the new millennium confirmed the increasing significance of migration. A striking trend in recent years has been the rise in both permanent and especially temporary migration for employment. Competition has intensified between the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) member countries in order to at-

---

Docent, Research Director Elli Heikkilä works at the Institute of Migration, Turku, Finland. The article is based on the Ceremony speech held in 27.9.2006 when she was granted the International Prize of Environmental Creation of year 2006.

tract needed human resources and to retain those individuals who might consider emigration. The rise in labour migration applies not to skilled workers alone; some OECD member countries make extensive use of unskilled foreign labour, chiefly in agriculture, construction, civil engineering and domestic services. This is especially true in Italy, Spain, Portugal, Greece and the US. In some countries, a substantial proportion of these foreign workers are undocumented (Mahroum, 2001; Sopemi, 2002).

In the International Geographical Union's July 2006 conference in Brisbane, Mohammed Al-Gabani from Saudi Arabia presented a paper on brain drain in Arab countries, i.e., the emigration of professionals to developed countries for better job opportunities and higher salaries. According to study, 50 per cent of medical doctors, 23 per cent of engineers and 15 per cent of Arab scientists are lost every year to Europe and to North America. In addition, more Arab students who receive an education in Britain, the US, Canada or France, stay after completing their studies, and don't return back to home country.

Globalisation has been discussed in Finland as well, and one

phenomenon has been companies' outsourcing of jobs, for example to China and to some new EU-member states. A couple of years ago, the city of Kemijärvi in Lapland was featured in the headlines because the Salcomp company had ended its activities there and moved its facilities to China. It was shocking news that globalisation had hit a specific region in Finland and that educated people had lost their jobs – even two persons in a single family. Globalisation has other consequences for Finland. It has been noted that by investing in global markets, companies create a new demand for Finnish products, which can have a positive spiral effect.

India is also actively competing in global markets for searching new investments to the country. Western companies have received tax relief and cheap land, first, for shifting production and later, for moving research and product development to India. The Nokia company at the beginning of this year, for instance, set up a GSM factory that employs over 2000 persons in Chennai (Pietiläinen, 2006).

European integration also has an effect on migration and regional development. Huge differences in GDP exist between the EU-15

countries and the ten new EU-member states. Free movement within the EU has led to a situation in which many new EU-10 member states are losing labour to the EU-15. The English speaking countries, England and Ireland, have especially benefited. In Poland on the local level, for example, since nurses and doctors have been leaving, hospitals have had difficulty finding personnel to fill the vacancies. Also, nurses and doctors in Finland have been moving especially to Norway for job opportunities and higher earnings. Though Norway is not an EU-member state, free movement within Nordic countries since 1954 has created joint labour markets. Nowadays, the US has also had some campaigns to recruit health personnel from Northern Europe.

Finland had a two-year transition period after the expansion of the EU on May 1, 2004. The country received temporary migrants, for example in agriculture, berry picking, construct work, and the metal industry. Today the borders are open for citizens of the new EU-10 member states, but Finland has not experienced any vast flow of immigration.

The sphere of employment is central to discussion of inclusion or exclusion, or in broader terms, the vulnerability of immigrants. After all, it is through work that people earn money, and gain status, and derive any sense of job satisfaction. Employment can be considered a crucial part of integration into wider society (see Carter, 2003:9). The immigrants in Finland often face unemployment, which is the basic indicator

of exclusion and vulnerability. Unemployment is highest among the immigrants from outside Europe, and for certain ethnic groups, such as the Somalis and Iraqis, the unemployment rate is over 70 %. Upon arriving, they have had the legal status of refugees. Those from elsewhere the West have faced the same unemployment level as the native (see Heikkilä, 2005).

The immigrants' qualifications often, but not always, explain immigrants' success in the labour market. Cultural theories emphasize ethnic background and its evaluation. Positive evaluation is connected to multiculturalism and negative evaluation to ethnocentrism. The distinction between "us" and "them" is usual in the latter case.

Immigrants have mentioned as one barrier to recruitment Finland's high unemployment level, which also causes, according to conflict theory, competition between majority and minority groups for limited jobs. In addition, immigrants mention that foreign work experience is not valued, and that their language skills are insufficient. Many Russians and Estonians can manage in Finnish, but nearly 90 % of Bosnia-Herzegovinans, for example, find language to be a great employment barrier. Britons and Americans can use their native English and many have found jobs as language teachers and translators. In modern sector jobs, such as in Nokia's ICT-sector, many immigrants can manage in English as well as Finnish and the company follows a "diversity management" approach (Jaakkola, 2000; Ryding Zink, 2001; Heikkilä, 2005).

Furthermore, there has been recent discussion of whether Finland should recruit labour from abroad in order to prevent a labour shortage predicted to occur in the near future due to population ageing and the retirement of the baby-boom generation. The essential commitments of the government's immigration and refugee programs are the following: on the one hand, openness, internationality, human rights, good management and legal security; and on the other hand, the prevention of illegal immigration. Immigrants can help develop Finland's economy and culture, and act as mediators in international communication. Given the current economic and social developments, the controlled promotion of immigration is desirable. Flexible and efficient integration of all immigrants into Finnish society and working life are the primary goals of Finland's immigration policy (Ministry of the Interior, 2003). Finnish society, step-by-step, is becoming a multicultural society, but there still is much to accomplish.

Turning to the subject of country-internal regional development, the regions are part of a global world, and migration waves may occur across the borders (Figure 1). Regions differ in their appeal, and in this respect some win and others lose when it comes to receiving migrants. Therefore, it is significant how regions can attract and retain human capital. The region's local development potential consists of various resources, the most important being human resources and their structure. A region needs people, both native and immigrants, of different educa-

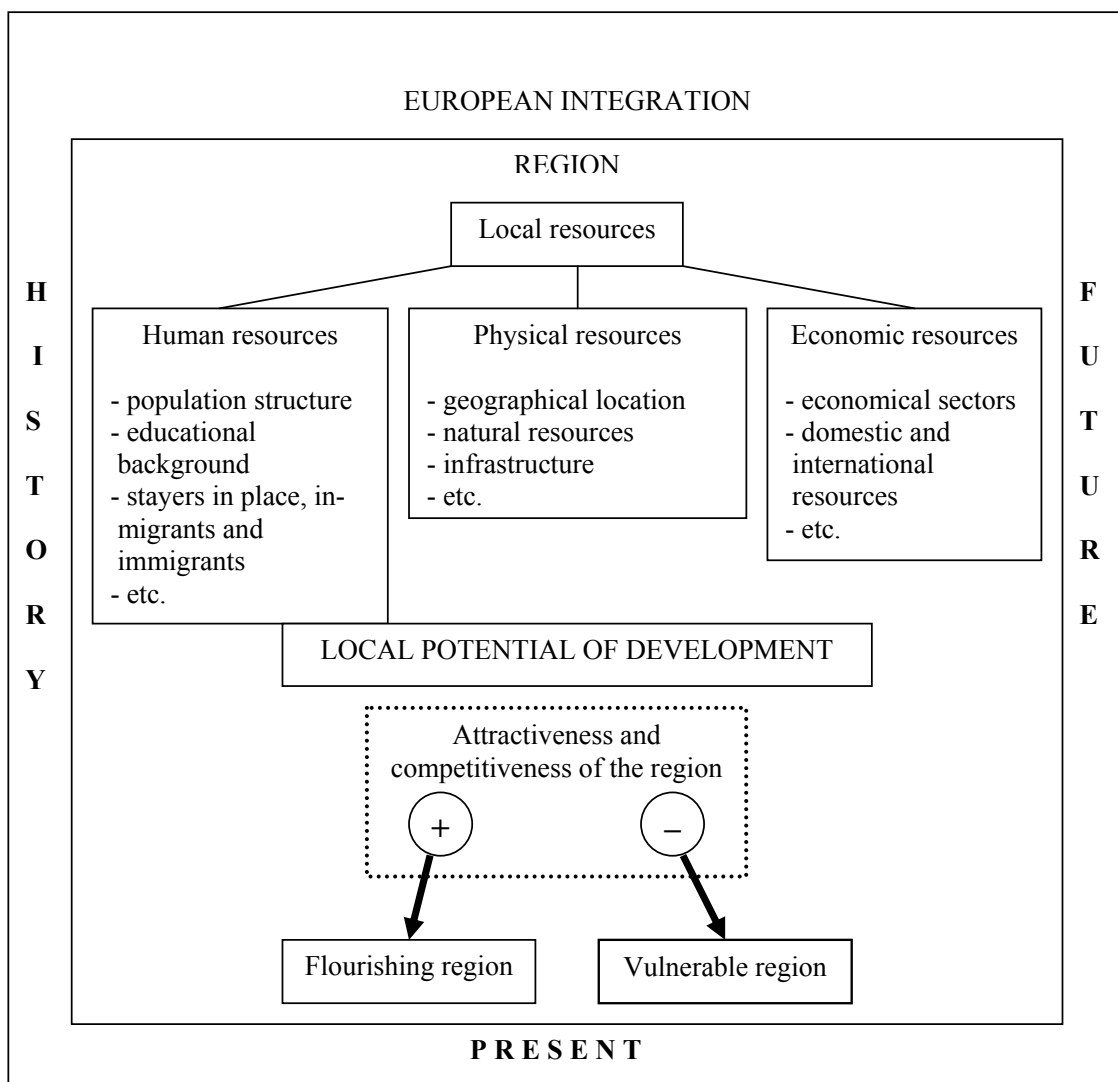
tional backgrounds, who can serve in the various economic sectors. Depending on the local resources and historical background, the local potential of development is either positive or the region is vulnerable. A region's vulnerability is not necessarily permanent; there can be a phase of positive development due to strong economic input and investment for instance, which

create new conditions in the region (Heikkilä & Pikkarainen, 2006).

Country-internal migration is a dynamic variable affecting population, which changes regional structure: some regions lose part of their population, while others are winners in terms of the change in the number of residents. When migration occurs alongside natural change in population, there is

a multi-dimensional picture of the region's situation in which either process is negative or positive. Regional vulnerability may culminate in a situation that, in extreme cases, can be called regional death. This concept is consistent with Myrdal's (1957) theory of cumulative causation. Observing that regional growth patterns are unbalanced, Myrdal pointed out

Figure 1. Framework for local resources and potential of development (Heikkilä & Pikkarainen, 2006).

vicious circles of cumulative interactions – for instance, the fact that negative development in migration balance creates, in cumulative terms, negativity in other indicators. Cumulative causation in the nuclear area is driven by raw materials, population flows and capital flows. Findlay (2005: 431) reveals that populations are often exposed to multiple vulnerabilities, one dimension of vulnerability often increasing the likelihood of another. In other words, various indicators may lead to a culmination in vulnerability.

Regions are active players that represent their own interests while striving to preserve or enhance their competitiveness. Their collective strategies can influence the outcome of their competition, but some regions, due to their relative location or economic histories, provide more opportunities than do others for successful policy-making. Regions always carry with them a past that can affect their firms' competitiveness. (Boschma, 2005: 11).

According to Florida (2002), talent does not simply exist in a given region; rather, a region attracts it under certain conditions. In other words, certain regional factors create an environment that tends to attract and retain talent, or human capital. Paramount among these is openness to diversity and lower entry barriers for talent. Regions may benefit significantly by creating a "people" climate in addition to the more traditional "business" atmosphere. Diversity also appears to have significant impact on a region's ability to attract talent and to generate high-technology industries. Zach-

ary (see Florida, 2002) argues that openness to immigration is a key factor in innovation and economic growth.

Smaller, more peripheral cities compete quite differently from large cities, since the former have a more restricted set of policies and lack the chance to match national capitals and world cities. The fact that places compete does not imply that they compete equally. Because the playing field is uneven, negative attitudes often accompany competition, especially within the disadvantaged places (Malecki, 2005: 28).

As a whole, the dynamics of regional development – the positive side being regional appeal and competitive ability, and the negative side being vulnerability in these respects – consist of many elements, which Figure 1 illustrates. In this broader context, the degree of vulnerability varies over time and space: a region's present-day standing is linked to its past, which forms the basis for its current situation and its future. A region consists of its own variety of resources. Some, such as location and natural environment, are simply given, while others, such as population structure due to human migration, always vary (Heikkilä & Pikkariainen, 2006).

References

- Boschma, Ron A. (2005). *Competitiveness of Regions from an Evolutionary Perspective*. Association of Regional Observatories, 10–13.
- Carter, John (2003). *Ethnicity, Exclusion and the Workplace*.
- Palgrave, Macmillan: New York.

Evans, John (2004). Protecting migrant workers' human rights. A trade union view. *Siirtolaisuus-Migration* 4/2004: 3–8.

Findlay, Allan M. (2005). Editorial: Vulnerable Spatialities. *Population, Space and Place*, Special Issue: Population and Vulnerability 11:6, 429–439. John Wiley & Sons, Ltd.

Florida, Richard (2002). The Economic Geography of Talent. In *Annals of Association of American Geographers*, 92(4), pp. 743–755.

Heikkilä, Elli (2005). Mobile vulnerabilities: perspectives on the vulnerabilities of immigrants in the Finnish labour market. *Population, Space and Place* 11:6, 485–497. John Wiley & Sons, Ltd.

Heikkilä, Elli & Maria Pikkariainen (2006). Vulnerable regions of Finland in population and economic development – Is immigration the response for them? *International Geographical Union, IGU 2006 Brisbane Conference "Regional Responses to Global Changes. A View from the Antipodes, 3-7 July 2006. IGU, Commission of Population and Vulnerability website: <http://www.arts.adelaide.edu.au/socialsciences/IGU/Presentations-Papers/Elli&Maria.pdf>*

Immigrant Council of Ireland (2003). *Labour Migration into Ireland. A Study of Recommendations, on Employment Permits, Working Conditions, Family Reunification and the Integration of Migrant Workers in Ireland*. Dublin.

Jaakkola, Timo (2000). *Maa- ja muuttajat ja etniset vähemmistöt työhönnotossa ja työelämässä*.

Työministeriö, Työpoliittinen tutkimus 218.

Mahroum, Sami (2001). Europe and the Immigration of Highly Skilled Labour. *International Migration* 39(5): 27-43.

Malecki, Edward J. (2005). Jockeying for Position: What It Means and Why It Matters to Regional Development Policy When Places Compete. *Association of Regional Observatories*, 25-29.

Ministry of the Interior (2003). Hallituksen maahanmuutto- ja pakolaispoliittinen ohjelma. <http://www.intermin.fi/suomi/ulkomaalaisasiat>

Myrdal, Gunnar (1957). *Economic Theory and Under-Developed Regions*. London.

Pietiläinen, Tuomo (2006). Intia kehittää itsestään huippuaivojen maata. *Helsingin Sanomat* 22.9.2006.

Ryding Zink, Charlotta (2001). *Where You Come From Decides Where You Are Heading – a qualitative study of well-educated immigrants entering the labour market in Sweden*. Uppsala Universitet, Sociologiska institutionen, Working Paper Series 7.

Sopemi (2002). *Trends in International Migration. Annual Report, 2002 Edition*. OECD: Paris.

Research Director of the Institute of Migration Received Award of International Distinction

Research Director Elli Heikkilä has been awarded the 2006 *International Prize of Environmental Creation* for her significant contribution entitled, "Urbanization and Migration in Europe based on Model Reference Adaptive Theory". The prize was presented by

Professor Emeritus Etsuo Yamamura, Executive Director of the Institute of Environmental Creation International, Hokkaido University, Japan. A festive ceremony was held at the Institute of Migration on 27.9.06. In addition, for Heikkilä was decided to confirm to

dedicate the position as a Professor and Editor of Nordic Countries and Baltic States of the *Journal of Institute of Environmental Creation International*. This year's prize was the twelfth to be awarded since 1995.

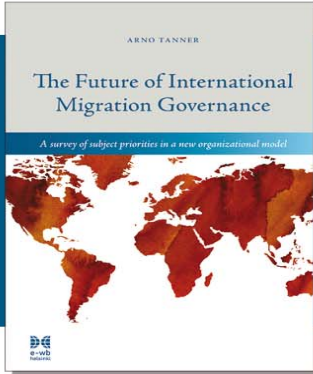
Past Winners of International Prize of Environmental Creation:

- 1995 Dr. Thirumyrthy A.M. (India)
- 1996 Dr. Yamamura E. (Japan)
- 1997 Dr. Gedik A. (Turkey)
- 1998 Dr. Sunee M. (Thailand)
- 1999 Dr. Kim Y.S. (Korea)
- 2000 Dr. Serrano J. (Mexico)
- 2001 Dr. Heshan A.M. (Egypt)
- 2002 Dr. Plane D.A. (U.S.A)
- 2003 Dr. Khorow M. (Iran)
- 2004 Dr. Szlafsztein C. (Brazil)
- 2005 Dr. Asied A.B. (Ghana)
- 2006 Dr. Heikkilä E. (Finland)

Winners may be associated with any field of science and art.

NEW BOOK IN INTERNATIONAL MIGRATION STUDIES

ARNO TANNER

The Future of International Migration Governance

A survey of subject priorities in a new organizational model

What kind of international organizations are there within the field of international migration and what kind of organizations should there be? Dr. Arno Tanner, an experienced Academy of Finland scholar, creates a new typology on the existing organizations. He creates a typology with three attributes; the type of membership (whether state-only or larger), the width of agenda (single or multiple) and the power over participants (Are breaches of common policy sanctioned?). This leads to a new model that describes nine meta-types of organization.

In the second part of the book, Dr. Tanner conducts a survey among 21 experienced scholars, in order to find such fields within international migration, which would most benefit from further and enhanced cooperation.

Finally, Arno Tanner applies the prioritized fields from the survey into the new organizational typology, to suggest ways of beneficial international cooperation within the field of international migration in the future.

What aspects of the many-faceted international migration are most in need of enhanced international cooperation? What types of international migratory cooperation are there, and which have proven most successful? Of these types, what would best serve the aspects in most critical need of better cooperation in the future?

“The question of how to manage migration to the benefit of all, and according to the principles of good governance, is an urgent concern of the international community. Dr. Tanner’s timely book proposes a thought-provoking typology of international organizations dealing with migration. It adds useful insight into non-state actors’ responses to a major phenomenon of our time.”

Dr. Thomas Lothar Weiss – International Organization for Migration,
Former Editor-in-Chief of the World Migration Report.

- published fall 2006 by East–West Books Helsinki
- Financed by Finnish Ministry of Foreign Affairs
- ISBN 952-99592-0-6
- 176 pages
- 35 euros

 east-west books helsinki

Please visit our netpage at

www.ewbhelsinki.com

Write to us at orders@ewbhelsinki.com or call +358-50-511 2225 (GMT+2/3).

Payment also with PayPal and credit cards!

Finskspråkiga krigsbarn till svenska hem – att lära sig svenska genom direktkontakt under ovanliga förhållanden

Paula Rossi

Tutkimukseni käsittelee suomalaisen sotalasten kielellistä kehitystä ja kielen vaihtumiseen liittyviä kysymyksiä. Tähän artikkeliin olen valinnut laajemmasta sotalapsien haastattelumateriaalista kymmenen. Tavoitteenani on selvittää kielenkäyttöä ja kielen vaihtumista sotalapsiaikana Ruotsissa ja Suomeen palattua. Jokaisella artikkelissa mukana olevalla oli äidinkielenä suomi. Heidän ikänsä Ruotsiin lähtiessä oli 2-10 vuotta. Tarkastelen niitä olosuhteita, joissa he oppivat heille vierasta kieltä, ruotsia, ja millaisia kielellisiä vaikeuksia heillä oli. Samoin esitän, miten heidän suomen kielen taidoilleen kävi vieraassa kieliympäristössä ja millaista oli kielellinen sopeutuminen taas Suomeen palattua.

Materiaalina on myös esimerkkejä Svenska Dagbladet -lehden sotalapsia koskevista kirjoituksista.

”Anja!

Tack ska du ha Anja för att du varit en snäll och bra lek-kamrat.”

Alli

Paula Rossi, FT, pohjoismaisen filologian professori/FD, professor i nordisk filologi. Saksan, ranskan ja pohjoismaisten kielten laitos/Institutionen för tyska, franska och nordiska språk, Oulun yliopisto/Uleåborgs universitet. paula.rossi@oulu.fi

Utdraget ovan från år 1945 illustrerar hur två krigsbarn från Finland, med finska som modersmål, efter en tid i Sverige kommunicerar med varandra på svenska, på det omgivande samhällets språk. Vad hade hänt med deras modersmål? Vad hade svenskan för roll i deras språkbruk?

Anja var sju och ett halvt år gammal när hon på våren 1944 förflyttades till Sverige. Orsaken till denna oväntade och plötsliga separation från föräldrarna och syskonen var att hennes hem i Finland hade skadats av bombningarna och det rädde brist på föda. Hon fick ett fosterhem i norra Sverige. Hon och hennes nya familjemedlemmar saknade ett gemensamt språk: hon kunde inte svenska och de kunde inte finska, men de klarade sig med hjälp av gester och minner. Så småningom lärde hon sig svenska genom direktkontakt med svenskar, men även i en svenskspråkig skola. Hon upplevde sig som del av familjen och kallade fosterföräldrarna för mamma och pappa. Efter drygt ett år, när förhållandena hade blivit bättre i Finland, ville Anjas biologiska föräldrar ha henne tillbaka. Skilsmässan från fosterföräldrarna blev smärtsam, eftersom den svenska familjen gärna skulle ha behållit henne kvar i familjen. Situationen underlättades inte heller av det fak-

tum att hon hade glömt bort finskan, sitt modersmål, och ingen talade svenska i hennes omgivning i Finland. Tillbaka i Finland var Anja tvungen att ta privata lektioner i finska för att klara sig i den finskspråkiga skolan. Hon tänkte på svenska och försökte översätta innehållet till finska, vilket inte visade sig vara någon framgångsrik metod.

Anja är ett av de barn som i sin barndom har fått byta språk minst två gånger på grund av att de vistats i en annan språkmiljö än den ursprungliga och senare återvänt till den första språkmiljön. Hon hör till de ca 70 000 finländska barn som skickades till Sverige, Danmark och Norge under vinterkriget, fortsättningskriget och de efterföljande krisåren. Denna masstransport av barn, som kallats världshistoriens största barnflyttning, skedde med båt, tåg och flyg och organiserades på den finländska sidan huvudsakligen av socialministeriets barnförflyttningkommitté, men även på privat initiativ. (Ekberg 1999, 199)

Ett typiskt krigsbarn var 5–8 år gammal och hade en arbetarklassbakgrund (Ekberg 1999, 199). Förtur vid omplaceringen hade barn från Karelen, de barn vilkas hem hade bombskadats samt barn till invalider och stupade (De Geer 1986, 2–3, Ekberg 1999, 199). Ett

stort frågetecken var dock språkkunskaperna. I den ovan citerade artikeln ur Svenska Dagbladet (30.12.1941) påstods att ”*De [Barnen] tala i regel endast finska men lära sig i allmänhet svenska mycket snart*”. Stämde detta? Lärde sig dessa barn svenska och med vilka följder?

Syfte och material

Syftet med denna artikel är att redogöra för språkbruket hos tio f.d. krigsbarn. Avsikten är att ta reda på om och hur de lärde sig svenska under tiden i Sverige. Jag beskriver de omständigheter under vilka de fick tillägna sig det främmande språket och belyser deras möjliga språkliga svårigheter. Jag söker även svar på frågan vad som hände med modersmålet finskan. Jag ger även exempel på vad Svenska Dagbladet skrev om krigsbarn och deras språkvanor under krigstiden. Under de senaste åren har jag intervjuat flera krigsbarn och materialinsamlingen pågår fortfarande. Det material som ligger till grund för denna artikel består av tio intervjuer (åren 2004–2005) med forna krigsbarn samt brev och andra skriftliga dokument som jag fått från de intervjuade (jfr Rossi 2006). Materialet utgörs även av flera artiklar ur Svenska Dagbladet från åren 1941–1942. De tio undersökningspersonerna har alla finska som modersmål. Modersmålet är en väsentlig del av en människas identitet och dess betydelse kan inte poängteras för mycket (se bl.a. Einarsson 2004, 38, Norman 2005, 213). Under vistelsen i Sverige var dessa barn tvungna att kommunicera på ett språk som de inte behärskade, en del hade inte ens hört någon ta-

la detta språk tidigare. Samtidigt hade alla inte möjlighet att umgås med andra finskspråkiga och kontakterna med hemlandet Finland var inte heller regelbundna.

Det påstås att om man börjar lära sig ett nytt språk tillräckligt tidigt, dvs. under barndomen, har man bra chanser att lära sig det framgångsrikt (Dahl 2000, 283). Som framgår av tabellen var några av dessa barn så unga att de var först i början av tillägnandet av sitt modersmål. I allmänhet sägs det att barnet kan yttra ettordsmeningar runt ett års ålder och tvåordssatser runt två års ålder. Vid cirka tre års ålder har barnet tillägnat sig den grundläggande grammatiken. (Börestam & Huss 2001, 26, jfr Abrahamsson & Hyltenstam 2004, 226) Detta innebär att de intervjuade befann sig i olika situationer med tanke på behärskning av modersmålet och inläring av ett nytt språk.

På basis av åldern kan de intervjuade indelas i tre grupper. De tre yngsta sändes till Sverige vid två års ålder, de fyra följande när de var fyra–fem år gamla och de tre äldsta i skolåldern.

Tabell 1. Lista på de intervjuade jämte hur gamla de var när de överfördes till Sverige och vistelsetiden i Sverige. Alla namn är fingerade.

Namn	Ålder	Vistelsen i Sverige
Elsa	2 år	1941–1943, 1944–1947
Leena	2 år	1944–1946
Irja	2 år	1944–1946
Reijo	4 år	1944–1945
Olavi	4 år	1944–1945
Tuomas	5 år	1944–1945
Marja	5 år	1944–1945
Anja	7 år	1944–1945
Raili	9 år	1944–1945
Toini	10 år	1944–1945

De intervjuade krigsbarnen och deras språkinläring

Vid tiden för sin ankomst till Sverige var de tre yngsta barnen två år gamla. Deras modersmål finskan hade inte hunnit etablera sig när de sändes till en helt främmande språklig miljö. Den första flickan i tabellen, Elsa, kommer från Karelen. Hennes far hade stupat i kriget och det var en orsak till att hon sändes till Sverige. Hennes nya hem låg i Östergötland, där hon vistades i två relativt långa perioder, sammanlagt ungefär sex år. Första gången, år 1941, åkte hon till Sverige tillsammans med sin tre år äldre syster som placades i en annan familj, men dock i samma by. Under denna period lärde hon sig att tala svenska, som blev hennes egentliga första talspråk, eftersom hennes kunskaper i finska hade varit så ofullständiga när hon lämnade det egna hemmet i Finland. År 1943 var förhållandena i Finland sådana att hon kunde återvända hem, men tiden i Finland blev kort, och det blev ett kärt återseende mellan Elsa och den svenska familjen i början av år 1944 när hon för andra gången åkte till Sverige. Hon minns fortfarande hur lycklig hon var när hon fick se sin svenska mor på nytt och hur hon lyckligt ropade: ”Mamma, mamma.” När det blev dags att återvända till den biologiska modern i Finland år 1947, skulle hon gärna ha stannat kvar i Sverige för alltid. Senare hade hon täta kontakter med Sverige och som 14-åring valde hon att gå i skriftskola i Sverige.

Elsa fick byta språkmiljö flera gånger, vilket säkert har påverkat

att hon kände sig halvspråkig under hela sin skoltid. När hon kom tillbaka till Finland år 1947 var hon åtta år gammal, gick i andra klassen i skolan, men kunde ingen finska. Hon hade förlorat sitt första modersmål, finskan, och kände att svenskan var hennes egentliga modersmål.

Elsa tänkte på svenska, vilket orsakade språkliga svårigheter i den finskspråkiga skolan. Ett problem var att hon inte lärde sig att stava. Matematiklektionerna, där hon inte behövde språket på samma sätt som under de övriga lektionerna, var de lättaste för henne. Hennes kunskaper i svenska bibehölls trots den finskspråkiga miljön, och hennes skolframgång i svenska var utmärkt: hon skrev laudatur i svenska vid studentskrivningarna. Även i dag, när hon är i pensionsåldern, förstår hon svenska bra.

De två andra tvåringarna, Leena och Irja, är tvillingar och kommer från en barnrik familj från norra Finland. Deras hemstad hade bombarderats hårt våren 1944 och en del av familjens barn skickades till norra Sverige för att kunna vara i skydd. Tvillingarna hamnade i samma samhälle i norra Sverige, men placerades i olika familjer. Under tiden i Sverige träffades de inte regelbundet. De stannade i Sverige lika länge, dryga 2 år. Även om vistelsetiden var densamma, lärde de sig inte "samma svenska" och inte på samma sätt. Leena placerades i ett lärarhem, där modern fäste uppmärksamhet vid hennes språkkunskaper. Fostermodern ville att Leena skulle lära sig standardsvenska och inte någon dialekt. Hon såg till att hennes kunskaper i svenska blev bät-

tre och bättre, medan Irja hamnade i en jordbrukarfamilj som inte på samma sätt brydde sig om hennes språkkunskaper. Irja lärde sig inte standardsvenska utan den dialekt som talades i området. Det fanns även andra barn i Leenas familj, vilket gjorde att hon lärde sig svenska också genom kontakt med dem.

Eftersom Leena och Irja var så unga, försvenskades de snabbt, vilket medförde att de glömde bort det lilla som de kunde finska. När de återvände hem till Finland hade de inte något gemensamt språk med sina biologiska föräldrar, som inte behärskade svenska. Familjen hade flera f.d. krigsbarn hemma, som i början talade svenska sinsemellan. Deras far talade en dialekt som innehöll flera vardagliga ord med svensk påverkan (exempelvis hantuuki 'handduk', ranstakka 'brandstake'). Barnen kunde gissa betydelseerna, vilket underlättade kommunikationen mellan föräldrarna och barnen. Så småningom försämrades deras kunskaper i svenska, medan finska språket blev det starkare språket. Leena hade svårigheter med stavningen av finska ord, Irja med uttalet av finskans s-ljud. Senare i livet har endast Leena haft intensiv kontakt med sin svenska familj och vid besök i Sverige har det alltid varit lätt för henne att tala svenska, vilket inte har varit så naturligt för Irja.

Andra gruppen består av fyra barn som hunnit lära sig finska i Finland. Det fanns häftiga bombardemang över Reijos hemstad i Finland och han sändes till en tryggare miljö. Han fick ett nytt hem i Jämtland, där han stannade nästan ett helt år. Under tiden i Sve-

rige blev hans kunskaper i finska sämre och det uppstod blandsspråk. Ett exempel på detta är när hans biologiska mor efter några månader ringde till honom och han sade i telefon: "Luntan kommer." Det snöade, vilket på finska heter lunta tullee. Reijo använde det finska ordet lunta kombinerat med svenskans bestämda slutartikel och översatte det finska verbet till svenska.

När han återvände hem till Finland, sjöng han svenska julsånger, men så småningom fick svenska språket en så stor konkurrens från finskan att han glömde bort orden. Reijo påstår själv att han inte hade några speciella svårigheter med finskan. En orsak till detta kan vara att hans två äldre bröder hade också varit krigsbarn i Sverige och bott där nära honom. De var i nära kontakt med varandra och deras gemensamma språk i Sverige var finska. De äldre bröderna var så pass gamla att de inte förlorade sitt modersmål.

Den andra pojken, Olavi, fick inte något hem i Sverige, utan han fick stanna på ett barnhem. Det är troligen därför han har så vaga minnesbilder av tiden i Sverige. Det påstås allmänt att språkinläring kräver trygghet (Tingbjörn 1994, 27, Ladberg 2003, 85). I hans fall var betingelserna för språkinläring inte de bästa. Den sociala situationen var varken speciellt trygg eller positiv. De övriga barnen talade finska, men de fick inte någon undervisning på eller i finska. Därtill talade sköterskorna ett för honom helt främmande språk, svenska. Resultatet var att han aldrig lärde sig svenska och även hans kunskaper i finska försvagades. Han har senare i livet

haft problem med finskan, både läs- och skrivsvårigheter.

Tuomas skickades till Sverige efter att hans hemby, som låg i östra Finland, helt plötsligt evakuerades. Han åkte med sina två äldre systrar till Vasa och sedan med färjan över till Sverige. Han var då fem år och kommer ihåg hur sköterskorna enbart talade svenska. Språket var inte helt främmande för honom, eftersom hans systrar redan tidigare hade vistats en period i Sverige och efter hemkomsten till Finland hade de använt några svenska ord och uttryck i talet. Hans fosterfamilj, som hade tre barn, bodde i Småland. Enligt hans eget utsago var han tämligen tystlåten i familjen, vilket var helt förståeligt och väntat i en främmande språklig miljö. Finsk och svensk är bland de första ord som han lärde sig under sin vistelse där. I början skrev hans biologiska mor brev till honom på finska. Tuomas kunde inte läsa, men modern skrev med versaler, och de olika stavelserna hade hon markerat med olika färger så att den svenskspråkiga modern i familjen kunde läsa högt dessa brev utan några som helst kunskaper i finska. Så småningom var den biologiska modern tvungen att skriva på svenska, eftersom hon hade fått veta att Tuomas inte längre kunde finska.

Efter knappt ett år, våren 1945, återvände Tuomas till Finland. Flera krigsbarn åkte med samma tåg till Stockholm och deras gemensamma språk var svenska. På färjan hem fanns det sköterskor från Finland, som enligt honom talade ett alldeles fullt och hemskt språk, nämligen finska. Tuomas modersmål finska hade ersatts av svenskan. De enda ord som han

kom ihåg på finska var raha och kello, dvs. pengar och klocka.

Språkens roll ändras snabbt. Det är svårt att bevara en uppnådd språklig nivå utan kontinuerlig användning och direkta kontakter (Tingbjörn 1994, 31), vilket gjorde att även Tuomas ganska snabbt glömde bort svenskan. Han hade varit hemma en månad när han fick besök av ett annat krigsbarn, en pojke, som inte kunde kommunicera på finska. Tuomas märkte att han redan då började ha svårigheter med att uttrycka sig på svenska. Han kom inte ihåg orden längre.

Marjas mor var finskspråkig och far tvåspråkig, men familjens gemensamma språk var endast finska. Det talades aldrig svenska i familjen före kriget. Familjens tre barn sändes till Sverige, eftersom deras hem totalförstördes vid bombningarna. Där placerades de i olika familjer. Den femåriga Marja kom till ett hem i Dalarna. Den välmående familjen med två egna döttrar tog väl hand om henne. Den språkliga barriären som dock existerade i början kom till synes då hon under de tre första veckorna inte sade ett enda ord, varefter hon började tala svenska i stället för finska.

Marjas språkliga utveckling kan man följa genom att läsa igenom hennes brevväxling med de biologiska föräldrarna. Hennes mor var mån om att hon inte skulle glömma bort sitt modersmål och såg till att hon fick finskspråkiga böcker. Det blev ändå en omöjlig uppgift för Marja att hålla kunskaperna i finska levande, och nio månader efter hennes ankomst till Sverige är modern tvungen att skriva till sin dotter på svenska:

Är det verkligen sant, att äiti [amma] måste skriva på svenska till sin egen lilla flicka? Har du glömt helt och hållet finskan? Skulle du inte kunna läsa de roliga finska böcker jag sände till dig, för att inte glömma och skriva till mig ofta på finska. Men kanske kan du det inte.

Trots sina unga år skriver Marja brev och kort hem till Finland. Efter ett års vistelse i grannlandet skriver hon exempelvis till sin biologiska far på svenska. Under intervjun nämner hon exempel på sådana ord som hon upplevde som svåra. I stället för ordet gymnastisera använde hon ordet gymnastiksera. Hon hade lärt sig ordet gymnastik och av substantivet bildat ett verb. Hon undrade också hur krusbär kunde heta samma sak som gruset på vägen. Det var svårt att skilja mellan de olika slags kuliserna.

Vid hemkomsten, efter ett drygt ett år i Sverige, hade hon stora svårigheter med finskan. De äldre syskonen hade också lärt sig svenska, men hade vid hemkomsten betydligt bättre kunskaper i finska än Marja som i stort sett glömt bort språket. Föräldrarna ville att barnen skulle bli tvåspråkiga och beslöt att fadern i fortsättningen skulle tala svenska och modern finska med sina barn. Familjens barn talade svenska med varandra. Eftersom finskan hade blivit ett främmande språk för Marja hade hon verkliga problem i kommunikationen med modern, vilket även påverkade att hon aldrig mer fick en naturlig kontakt med henne. Marja hamnade i finskspråkig skolmiljö, där hon naturligtvis hade svårigheter med att hitta de finska orden.

I den sista gruppen finns tre flickor som alla var i skolåldern när de sändes till Sverige. Anja var 7 år, Raili 9 år och Toini 10 år när de anlände till Sverige. Av dessa tre flickor är det Raili som hade de bästa möjligheterna till att bevara sitt modersmål. Detta beror på att hennes kontakter med finska språket inte upphörde totalt. Det fanns ett annat krigsbarn från Finland i samma familj och hon undervisades i en finskspråkig klass, som hade grundats i hennes by.

Anja, vars öde presenterades i början av artikeln, och Toini gick i svenskspråkig skola med den följden att deras kunskaper i finska blev sämre. De båda hade samma problem vid hemkomsten till Finland: det var svårt att komma ihåg de finska orden. Toinis språkliga svaghet märktes även då hon började stamma och skolkamraterna hånade henne för hennes användning av svenska ord i talet. I skolan i Sverige hade hon inte förstått vad läraren och de övriga barnen i klassrummet talade. Hemma hos fosterföräldrarna vågade hon inte tala fritt, eftersom de genast rättade hennes språkfel. De förstod inte att detta hade tråkiga konsekvenser. Hon funderade länge på orden innan hon vågade säga dem högt.

Artiklar i Svenska

Dagbladet

Under krigstiden publicerade Svenska Dagbladet artiklar om krigsbarn, hur de hade anpassat sig till Sverige och även om deras språkliga utveckling. I början av 1942 (4.1.1942) påstår folkskolinspektör Ragnar Wallin på följande sätt: ”På förvånansvärt kort tid lära sig de finska barnen

behandla det svenska språket i tal och skrift. [---] Tre till fyra månader tycks vara tillräckligt för barnen att lära sig svenska.”

Familjer som mottagit finskspråkiga barn och familjer som funderade över om de skulle kunna ha ett krigsbarn hemma hade många öppna frågor som gällde språket. För de flesta svenska fosterföräldrar var finskan säkerligen ett fullständigt främmande språk. I artiklarna gavs exempel på familjer med krigsbarn och hur kommunikationen fungerade mellan familjemedlemmarna. I en familj i Stockholm fanns det två krigsbarn från Finland. Flickan var fyra år och pojken drygt ett år. De hade vistats i Sverige en månad när denna artikel (Svenska Dagbladet 12.12.1941) publicerades: ”*Lilla Raili [Den fyraåriga flickan] underhåller henne [sin fostermor] med långa berättelser – tyvärr på finska. Självt förstår Raili allt vad man säger till henne på svenska och upprepar gärna orden, men svarar ännu helst på sitt eget språk.”*

En annan stockholmsk familj hade under cirka tre veckor haft en fosterson, 19 månader gammal, när modern i familjen citerats följande: ”*Han har ett stort finskt ordförråd och vi måste försöka att lära oss en del finska. Även om han naturligtvis snart lär sig att förstå svenska, vill vi inte att han skall glömma bort finskan. Så vi få väl mötas på halva vägen.”* (Svenska Dagbladet 11.1.1942) I praktiken var det väl så att barnet lärde sig svenska snabbare än fosterföräldrarna finska.

Som hjälp till svenska fosterfamiljer publicerade Svenska Dagbladet (1942) ordlistor som hette

Finska till husbehov. De behandlade bland andra följande teman: länder, städer, siffror, släktingar, hälsningsfraser, veckodagarna, kläder, sportsaker och leksaker. Som framgår av följande exempel var olika uttryck på listorna sådana som säkert var till nytta för familjer i umgänget med de finskspråkiga barnen (jfr Kavén 2004, 113–114):

Spring inte ut på gatan!

Älä juokse kadulle! (10.1.1942 Svenska Dagbladet)

Stå inte stilla och frys.

Älä seiso paikoillasi ja palele.

Svenska bilar kör till vänster.

Ruotsin autot ajavat vasenta puolta. (14.1.1942 Svenska Dagbladet)

Sammanfattande

diskussion

Syftet med denna artikel var att redogöra för språkbruket och språkinläringen hos tio forna krigsbarn, som jag intervjuat under åren 2004–2005 (jfr Rossi 2006). De intervjuade härstammar från finskspråkiga hem, men några av dessa barn var så unga att modersmålet inte var etablerat än då de under kriget sändes till Sverige, till en språkmiljö som var helt främmande för de flesta av dem.

Under vistelsen i Sverige, som varierade från knappt ett år till cirka sex år, lärde sig alla utom ett barn att kommunicera sig på svenska på ett tillfredsställande sätt. Deras inläring av det främmande språket svenskan styrdes av olika språkliga och utomspråkliga faktorer, vilket naturligtvis medförde att de intervjuade lärde sig språket på olika sätt. Dessa barn

hade erfarit kriget hemma i Finland. De möjliga traumatiska och ångestfyllda upplevelserna från krigstiden och bombningarna i Finland kunde även verka förlamande för språkinläringen hos några barn (jfr Tingbjörn 1994, 27). De hade ryckts upp från en trygg omgivning och skickats till det okända landet Sverige. De som placerades i svenska hem, som hade egna barn, hade varierande kontakter med språket. Några av de intervjuade hade till och med fått ett sådant hem där barnet uppmuntrade att lära sig svenska. Språkinläringen hos de yngsta skedde enbart i form av informell inläring, i direktkontakt med de som talade svenska. Det inlärd språket var talspråksbaserat. De äldre barnen hade möjlighet att delta i undervisningen, som dock oftast inte var anpassad till krigsbarn.

I Sverige hände det rentav tillbakagång i utveckling av modersmålet finskan. De svenska föräldrarna, som inte behärskade finska, talade svenska till sitt krigsbarn. De finska kontakterna var helt sporadiska och finskanvändningen inskränkte sig till några repliker i telefon, till brevväxling eller i några fall till samtal med andra finskspråkiga krigsbarn. De saknade nästan eller helt finskspråkiga vuxenkontakter. De intervjuade kunde inte svenska när de överfördes till Sverige och när de återfördes till föräldrarna förstod de inte finska överhuvudtaget eller det hade åtminstone hänt en påtaglig tillbakagång i den aktiva språkfärdigheten.

Tillbaka i Finland var det svenska språkets tur att få en svagare ställning. Kunskaperna i svenska hos de barn som inte hade

några kontakter med svenskspråkiga försvagades snabbt i Finland. Alla föräldrar hade inte kunskaper i svenska och deras möjligheter att hjälpa sina barn var begränsade. De enda möjligheterna att hålla svenskan levande var brevväxling med det svenska hemmet eller besök dit. För de yngsta barnen var det svårt eller nästan omöjligt att vara i kontakt med dem om de inte hade lärt sig att skriva svenska och om ingen i den finska familjekretsen kunde svenska. Därtill uppfattade några föräldrar det som en skam att de hade skickat barnet till Sverige och ville inte att barnet skulle upprätthålla några som helst kontakter med familjen i Sverige.

De flesta av de intervjuade hade en god förmåga att anpassa sig i det svenska samhället. Trots olika svårigheter har de intervjuade oftast positiva minnen från tiden i Sverige och många har nära relationer till sina svenska familjer. På basis av mina intervjuer kan man ana att situationen i de svenska familjerna ofta var sådan som det beskrevs i Svenska Dagbladet den 15 december 1941:

”Det går kanske inte så lätt att tala med den svenska tanten, men huvudsaken är att chokladen smakar bra.”

Litteratur

Abrahamsson, Niclas & Hyltenstam, Kenneth: Mognadsbegränsningar och den kritiska perioden för andraspråksinläring. I: Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle, red. av Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg. S. 221–258. Studentlitteratur. Lund 2004. Börestam, Ulla & Huss, Leena: Språkliga möten. Tvåspråkighet

och kontaktlingvistik. Studentlitteratur. Lund 2001.

Dahl, Östen: Språkets enhet och mångfald. Studentlitteratur. Lund 2000.

De Geer, Eric: Finska språket i Sverige. De finländska krigsbarnen i Sverige 1941–1948. Föreningen Norden, Kulturfonden för Sverige och Finland. Stockholm 1986.

Einarsson, Jan: Språksociologi. Studentlitteratur. Lund 2004.

Ekberg, Henrik: Finländska krigsbarn i västerled. I: Finlands historia 4, red. av Henrik Ekberg. S. 199. Andra upplagan. Schildts Förlags Ab. Esbo 1999.

Kavén, Pertti: 70 000 små öden. Tredje upplagan, kompletterad. Sahlgrens förlag Ab. Ota-lampi 2004.

Ladberg, Gunilla: Barn med flera språk. Tvåspråkighet och flerspråkighet i familj, förskola, skola och samhälle. Tredje upplagan. Liber utbildning. Stockholm 2003.

Norman, Marjatta: Oma kiel – rakkautemme, rikkautemme. I: Från översättning till etik. En festskrift till Irma Sorvali på hennes 60-årsdag den 15 oktober 2005, red. av Paula Rossi. S. 213–216. Acta Universitatis Ouluensis B 64. Uleåborg 2005.

Rossi, Paula: Krigsbarn – tvångssvenska eller ej? I: Svenskan i Finland 9, red. av Veikko Muittari & Matti Rahkonen. S. 224–232. Kielten laitoksen julkaisuja 1. Jyväskylä 2006.

Svenska Dagbladet, 1941–42. Tingbjörn, Gunnar: Svenska som andraspråk. En introduktion. Lärarbok 1. Utbildningsradion, Natur och Kultur. Stockholm 1994.

Yhteisymmärryksen rakentaminen työvoimatoimiston maahanmuuttaja-asiakkaan ja virkailijan kommunikaatiossa

Ilona Sammalkorpi

Institutionaalinen kommunikaatio ja siinä syntyvät ongelmat ovat aiheena keväällä 2006 Helsingin yliopiston slavistiikan ja baltologian laitokselle valmistuneessa pro-gradussani. Tarkastelen yhteisymmärryksen syntyä ja epäonnistumiseen vaikuttavia tekijöitä maahanmuuttaja-asiakkaan ja työvoimaneuvojan välisessä vuorovaikutuksessa todellisessa asiointitilanteessa Työvoimatoimistossa.

Tutkimuksen taustaa ja aineisto

Tutkimuksen aineisto on nauhoitettu Helsingin työvoimatoimiston Maahanmuuttajapalvelujen yksikössä, jossa olin työharjoittelijana kesällä 2004. Venäjänkielisille asiakkaille venäjäksi tehdyt alkuhaastattelut tarjosivat kiinnostavaa ja ajankohtaista materiaalia tutkimukselle. Asiointitilanteissa tapahtuvan kommunikaation tutkimiseen on viime aikoina alettu kiinnittää yhä suurempaa huomiota, mm. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksessa on selvitetty vuorovaikutuskeinoja Kansaneläkelaitoksessa tapahtuvissa

Ilona Sammalkorven artikkeli pohjautuu hänen pro gradu -tutkielmaansa. ilona.sammalkorpi@gmail.com

kasvokkaisissa asiointitilanteissa (Sorjonen 2006).

Vuorovaikutustutkimus antaa perustietoa kulttuurisidonnaisista ja paikallisista toimintatavoista inhimillisen toiminnan eri aloilla. Asiointitilanteista saadun tiedon avulla voidaan kommunikaatiota kehittää mielekkäämmäksi ja toimintatapoja muuttaa palvelemaan paremmin tarkoitetaan. Lopputyöni herättikin Työvoimatoimistossa mielenkiintoa maahanmuuttajille suunnattujen palvelujen kehittämisen kannalta.

Kommunikaatiantutkimuksessa huomio kiinnittyy kieleen. Kielessä ihminen tekee itseään ja suhdettaan muihin ja maailmaan ymmärrettäväksi niin itselleen kuin muillekin. Siten kielen käyttö rakentaa ja ylläpitää sosiaalista todellisuutta. (Kunelius 2001, 135-135.) Oma tutkimukseni perustuu yhden Työvoimatoimistossa nauhoitetun haastattelun ja siitä tehdyn litteraation lähilukuun. Sekä virkailijan että asiakkaan puhe olivat yhtäläillä tutkimuksen kohde.

Työvoimatoimiston alkuhaastattelun tarkoituksena on asiakkaan rekisteröiminen työttömäksi työnhakijaksi. Sen aikana selvitetään asiakkaan mahdollisuudet työllistyä työmarkkinoilla ja annetaan tietoa Työvoimatoimiston toiminnasta. Tapaaminen to-

teutuu suurimmaksi osaksi haastattelun muodossa ja noudattaa tiettyä toistuvaa kaavaa, johon kuuluu mm. rekisteröitymiskaavakkeen tarkastus ja täyttäminen yhdessätyövoimaneuvojankanssa.

Tutkimuksen kannalta erityiseksi aineiston teki oma osallisuuteni keskustelun tuottamiseen. Se ei kuitenkaan ollut ainoastaan ongelmallinen seikka, sillä toisaalta oman kokemuksen kautta minulla oli suora pääsy lähdeaineistona toimivan keskustelun (nauhoitus ja litteraatio) tarjoamaan tietoon, enkä jäänyt tutkijana vain ulkopuolisen tarkkailijan rooliin. Objektivisuuden haaste syntyi kyvystä kuvata kohdetta tieteen kielellä yleistäen ja käsitteellistäen samalla väärentämättä alkuperäisen keskustelun merkityksenantoa.

Kulttuurien välinen kommunikaatio

Aineistona ollutta keskustelua voi pitää kulttuurien välisenä, sillä se tapahtui venäläisen maahanmuuttajan ja suomalaisen työvoimaneuvojan välillä. Yhteisenä kielellä oli venäjä, joka oli äidinkieli ainoastaan toiselle keskustelun osapuolelle. Vieraalla kielellä keskusteleminen ja erilaiset kulttuuritaustat vaikuttivat väistämättä keskustelun kulkuun, mutta vertailuaineiston puuttumisen takia en

ottanut kulttuuritaustojen eroa tutkimuslähtökohdakseni. Kulttuurienvälisyys säilyi kuitenkin mukana tarkastelussa.

Tutkin aineistoa ensisijaisesti institutionaalisen keskusteluna, joka käydään instituution edustajan ja asiakkaan välillä. Pohdin, mikä merkitys institutionaalisen keskustelun konventioiden hallitsemisella on yksilön kykyyn ja mahdollisuuksiin toimia menestyksekkäästi kyseisen instituution puitteissa yhteistyössä muiden ihmisten kanssa.

Kommunikaation epäonnistuminen

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää osapuolten välisten suhteiden ja roolien muodostumista kommunikaatiossa. Sosiaaliset roolit tuotetaan puheessa tietyssä tilanteessa. Aineiston keskustelussa osapuolten välinen vastakkain asettelu oli tavallista korostuneempaa. Yhtenä tavoitteena oli selvittää, mistä tekijöistä syntyy käsitys kommunikaation epäonnistumisesta. Näkökulma oli hedelmällinen tutkimuksen kannalta, sillä kommunikaation epäonnistuminen paljastaa erityisen selvästi puhujien erilaiset, yhteensopimattomat kommunikaatiokeinot, ja siten helpottaa eri puhujapositionien tarkastelua (Zemskaja 2004).

Kommunikaation epäonnistumisen erityisiä syitä oli usein vaikea erottaa toisistaan. Aineistossa osapuolten välinen väärinymmärrys kehittyi koko haastattelun kuluessa tiettyjen aihepiirien ympärillä käytävässä keskustelussa, ja sen syntyyn vaikuttivat monet erilaiset tekijät. Aika ajoin kommunikaatio häiriintyi kielestä johtuvista syistä mm. tilanteissa, joissa

vierasta kieltä puhuva työvoimaneuvoja etsi oikeaa sananmuotoa. Tällaiset puheen sujuvuuteen vaikuttavat tekijät jätin tutkimuksen ulkopuolelle, sillä monet kulttuurien välistä kommunikaatiota tutkineet tutkijat ovat havainneet, että vieraalla kielellä puhuminen on harvoin yksinään yhteisymmärryksen epäonnistumisen syy (Krasnyh 2003, Kurhila 2003). Omat havaintoni vahvistivat tätä käsitystä.

Institutionaalinen kommunikaatio

Rajasin analyysin koskemaan tilanteita, joissa kommunikaation epäonnistuminen liittyi institutionaalisen asiointitilanteen käytäntöihin. Työvoimatoimistossa kieltä käytetään erityisellä, institutionaalisten tehtävien hoidossa vaadittavalla tavalla. Kielen käytön erityisalueilla sanat saavat merkityksensä suhteessa niiden erityiseen käyttötapaan tietyssä tilanteessa. Institutionaalisen diskurssin erityisyys ilmenee mm. siinä, minkälaisen käsitteiden avulla asioista puhutaan, miten asioita ja päätöksiä perustellaan ja minkälaisiin päämääriin keskustelussa pyritään. Työvoimatoimiston toimintaan kuuluvia ilmiöitä kuvataan oman käsitteistön avulla ja tietyn luokittelusysteemin puitteissa. Kommunikaation perustana toimii kuitenkin sama kielen aines ja lainalaisuudet kuin arkipuheessa. Tutkimuksen avulla voidaan erottaa ja yleistää institutionaalisisessa keskustelussa toistuvia kielen käytön piirteitä, joiden näin katsotaan kantavan institutionaalisuuden leimaa. (Peräkylä 1997.)

Institutionaalinen asiointitilanne kokonaisuudessaan asettaa

ennakkoehjoja keskustelulle, esimerkiksi tapaamisen tarkoitus on usein ennalta määrätty. Onnistunut kommunikaatio vaatii puhujalta kykyä osallistua keskusteluun institutionaalisen tilanteen edellyttämällä tavalla. Hänellä täytyy olla oikea käsitys puhujien rooleista, keskustelun tavasta ja käytettävien käsitteiden merkityksestä. Ymmärtääkseen, minkälaisen ongelmien ratkaiseminen kuuluu Työvoimatoimiston toimialaan, puhujalla täytyy olla myös jonkinlainen käsitys suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta yleensä. Asioista voidaan alkaa keskustella, kun molemmat osapuolet jakavat saman näkökulman keskusteltavaan aiheeseen.

Yhteisesti jaettu näkökulma ei ole kuitenkaan mikään itsestäänselvyys edes suomalaisten asiakkaiden kanssa asioitaessa, maahanmuuttaja-asiakkaiden kanssa väärin ymmärtämisen riski voi olla vielä suurempi. Asiakkaalla saattaa olla institutionaalisen toimintatavan vieraudesta tai eri kulttuuritaustasta johtuen erilainen tai virheellinen ennakkokäsitys ja -tiedot tilanteesta.

Yhteinen näkökulma ja kieli tulisikin pystyä luomaan asiakkaan ja virkailija välisessä kommunikaatiossa. Kommunikaatio on sosiaalista todellisuutta tulkitsevaa ja yhteisyyttä luovaa toimintaa. Asiointitilanteessa tapahtuvassa kommunikaatiossa luodaan ne yhteiset pelisäännöt, jotka tekevät asioiden hoidon ja asiakkaan ongelmien ratkaisemisen mahdolliseksi kyseisen instituution puitteissa. Onnistunut kommunikaatio on tapahtumien, toimijoiden ja asioiden yhteyksien ymmärtämistä.

Koska virkailija Työvoima-toimiston edustajana usein tuntee asiakasta paremmin institutionaalisen diskurssin ennakkoehdot, on hän avainasemassa yhteistä näkökulmaa luotaessa. Hänellä on mahdollisuus opastaa asiakasta oikeanlaiseen kommunikaatioon.

Tutkimuksen tuloksia

Yleistä

Tutkimassani aineistossa monet erilaiset kieleen, osapuolten henkilökohtaisiin ominaisuuksiin liittyvät ja käytännön tekijät vaikeuttivat yhteisymmärryksen muodostumista ja siten myös yhteisten päämäärien saavuttamista. Usein väärinymmärrys jäi huomaamatta toiselta osapuolelta tai sitä ei onnistuttu korjaamaan heti kulloisessakin tilanteessa. Virkailijalla ja asiakkaalla oli erilaiset käsitykset tapaamisen päämääristä ja keskustelun tavasta. Kärjistäen voi sanoa, että keskustelu ei päässyt kunnolla edes alkamaan, sillä osapuolet eivät jakaneet yhteistä näkökulmaa, jonka perusteella keskustella asioista, eikä heidän onnistunut luoda sitä kommunikaatioissa.

Tyypillistä oli, että osapuolet puhuivat ikään kuin toistensa ohitse, eivätkä käytetyt kommunikaatiokeinot kohdanneet yhteisymmärryksen muodostumista edistävällä tavalla. Esimerkiksi, asiakas pyrki usein saavuttamaan päämääränsä ns. manipulatiivisten lausumien avulla (Zemskaja 2004, 630). Työvoimaneuvojan vastauksissa näkyi kuitenkin toistuvasti tällaisten lausumien kirjaimellinen tulkinta. Näin kävi mm. tilanteessa, jossa asiakas uhkasi keskeyttää tapaamisen pyytämällä uutta haastatteluaikaa,

mutta halusikin jatkaa keskustelua, kun työvoimaneuvoja suostui pyyntöön. Käytetty manipulatiivinen keino, jonka tarkoituksena mitä ilmeisimmin oli saada toinen osapuoli tekemään myönnetyksiä kiistakysymyksessä, ei toiminut kyseisessä tilanteessa.

Monissa tilanteissa asiakas reagoi voimakkaan emotionaalisesti työvoimaneuvojan lausumiin ja näki niissä moitteen tai syytöksen henkilökohtaisesti itseään kohtaan. Vastaavalla tavalla asiakas vetosi työvoimaneuvojan henkilökohtaiseen harkintaan päätöksenteossa. Tämä vei keskustelua yksityiseen suuntaan, nosti esiin luonnolliset henkilöt institutionaalisten roolien takaa ja rikkoi institutionaalisen keskustelun asiatyylisiä puhetapaa. Muunkinlainen arkipuheen ja institutionaalisen puheen sekoittuminen asiointitilanteessa saattaa vaikeuttaa kommunikaatiota. Esimerkiksi tuttavallinen puhuttelu- tai muoto voi vääristää toisen osapuolen arviota tilanteesta ja johtaa keskustelua väärille urille. Tällaisia ongelmia voi olettaa syntyvän erityisesti kulttuurien välisessä kommunikaatioissa.

On huomion arvoista, että osapuolet eivät olleet tilanteessa tasavahvoissa asemassa. Instituution edustajana virkailijan tehtävänä olisi opastaa asiakasta oikeanlaiseen kommunikaatioon. Analyysistä kävi kuitenkin ilmi, että molemmilla osapuolilla oli vaikeuksia pysyä roolissaan ja noudattaa institutionaalisen diskurssin konventioita. Työvoimaneuvoja ei ollut puheessaan riittävän tarkka ja johdonmukainen, mikä teki mahdolliseksi asiakkaan vastaan väittämisen ja väärän tulkinnan tilan-

teesta. Sekaannusta tapahtui mm. termien ja puhuttelumuotojen käytössä. Onnistunut kommunikaatio tietyllä inhimillisen toiminnan alueella edellyttää puhujalta erityistä kommunikatiivista kompetenssia, kykyä osallistua keskusteluun tilanteen vaatimalla tavalla. Voi ajatella, että työvoimaneuvoja ei ollut oikealla tavalla kommunikatiivinen, koska ei kyennyt auttamaan asiakasta pysymään institutionaalisen diskurssin puitteissa.

Tarkemman analyysin kohteena olivat institutionaalisten kategorioiden ja käsitteiden käytössä syntyneet väärinkäsitykset.

Institutionaalisten kategorioiden soveltamisen ongelmat

Institutionaalisisessa päätöksenteossa yksilön asioita tarkastellaan yleisten instituution toimintaan liittyvien luokittelujen avulla. Tarkastellussa keskustelussa kommunikaation epäonnistumisen keskeinen syy oli erimielisyys asiakkaan asemasta ja oikeuksista työttömänä työnhakijana. Osapuolet eivät päässeet yhteisymmärrykseen niistä perusteista, joiden mukaan asiakkaan asema/rooli määritellään institutionaalisisessa systeemissä. Kiista käytiin asiakkaan oikeudesta kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja siihen liittyvien etuuksien saamiseen.

Työvoimatoimiston toiminta kuuluu osana Suomen integraatiopolitiikkaan. Maahanmuuttajien oikeudet ja velvollisuudet on määritelty kotoutumislaissa. Lain mukaan maahanmuuttaja on oikeutettu kotoutumissuunnitelmaan kolmen vuoden ajan maahanmuutostaan. Tarkastelemassani tapauksessa asiakkaan kotoutumisaika oli kulunut umpeen aikaisemman Suomessa oleske-

lun takia, vaikka käytännössä hän ei ollut asunut Suomessa kolmea vuotta eikä ollut ehtinyt integroitua suomalaiseseen yhteiskuntaan.

Asiakas oli saanut muualta tietoa kotoutumista, ja piti sen perusteella itseään oikeutettuna kotoutumisaikana saataviin etuuksiin. Haastattelussa kuitenkin selvisi, että asiakkaan saama tieto ei pitänyt paikkaansa hänen tilanteessaan. Asian hoito mutkistui, sillä tapaus oli uusi myös työvoimaneuvajalle, joka joutui haastattelun aikana ottamaan selvää oikeasta menettelytavasta.

Asiakkaan näkökulmaan vaikutti ennen kaikkea perheen taloudellinen tilanne ja pyrkimys sen ratkaisemiseen. Hän piti työvoimaneuvojan päätöksentekoa epäoikeudenmukaisena. Kotoutumisaikana saatavien etuuksien saamisesta tuli asiakkaan kommunikatiivinen päämäärä siitä huolimatta, että se osoittautui laisäädännöllisistä syistä mahdottomaksi saavuttaa. Asiakas pyrki päämääräänsä mm. yrittäen pitkittää keskustelua kieltäytymällä ymmärtämästä toisen osapuolen selityksiä sekä vetoamalla työvoimaneuvojan henkilökohtaiseen arvioon tilanteesta ohi tämän institutionaalisen roolin.

Työvoimaneuvoja puolestaan pyrki säilyttämään ammatillisen roolinsa selvittämällä yhä uudelleen päätöksenteon perusteita ja tuomalla esiin instituution näkökulmasta mahdollisia toimintatapoja tilanteessa. Kun tämä oli tehty, keskustelu muuttui hedelmättömäksi kiistelyksi. Haastattelun päätteeksi osapuolet lähtivät asiakkaan toiveesta keskustelemaan asiasta virkailijan esimiehen kanssa. Ilmeisesti asiakas toivoi, et-

tä esimies pystyisi asemansa perusteella vaikuttamaan edullisesti ongelman ratkaisuun.

On mahdollista, että asiakkaan käyttäytyminen perustui toisenlaiseen käsitykseen institutionaalisen keskustelun konventioista. Kyseisessä kontekstissa asiakkaan valitsemat kommunikaatiokeinot olivat epäadekvaatteja, ne eivät vastanneet tilannetta. Asiakas ei kyennyt kommunikaatiossa vastaanottamaan uutta tietoa, jonka avulla olisi voinut paremmin osallistua asioidensa hoitoon.

Työvoimatoimiston käsitteistön ongelmat

Edellä selvitetyn kiistakysymyksen ratkaisuongelmiin vaikuttivat epäselvyydet asiaa koskevan käsitteistön käytössä. Molemmat osapuolet käyttivät sanaa ”karenssi”, mutta tarkoittivat sillä eri asioita. Virkailija viittasi termillä Kansaneläkelaitokselle kirjoitettavaan työttömyyskorvauksen maksuun liittyvään lausuntoon, kun taas asiakas ymmärsi sen tarkoittavan kotoutumisaikaa. Väärinkäsityksen korjaaminen osoittautui vaikeaksi keskustelun aikana. Vaikka työvoimaneuvoja yrittikin selittää käsitteiden oikeaa sisältöä, hän ei suoraan korjannut väärää termiä ja käytti sitä välillä asiakkaan tarkoittamassa merkityksessä.

Analyysin perusteella saattoi havaita, että kommunikaatio vaikeutui käytännöllisten venäjänkielisten työvoimatoimiston erikoisterminologiaa vastaavien termien puuttumisen takia. Keskustelijat avasivat käsitteet puheessa useampien sanojen avulla, mikä teki käsitteistä epätarkkoja ja keskustelusta kömpelöä. Kä-

sitteiden selkeä ja looginen käyttö osoittautui tärkeäksi yhteisymmärryksen saavuttamisen kannalta. On kuitenkin hyvä huomata, että vastaavan sanaston olemassaolo eri kielissä ei vielä takaa yhteistä ymmärrystä sanojen merkityksestä tietyssä käyttötilanteessa.

Johtopäätökset

Tutkimuksen kohteena oli virkailijan ja asiakkaan välisten suhteiden ja roolien muodostuminen institutionaalissa kommunikaatiossa. Tarkastelin kommunikaation epäonnistumiseen johtaneita tilanteita ja erityisesti tilanteita, joissa ongelmat liittyivät institutionaalisten kategorioiden ja käsitteiden soveltamiseen ja käyttöön.

Kommunikaatio-ongelmat aiheutuivat erimielisyydestä niistä perusteista, joiden mukaan yleisiä institutionaalisia kategorioita sovelletaan asiakkaan yksityisessä tilanteessa. Keskustelun kuluessa osapuolten kannat ja päämäärät alkoivat yhä selkeämmin erota toisistaan ja keskustelu alkoi muistuttaa paikallaan junnaavaa kiistelyä. Yleisesti ottaen työvoimaneuvoja pyrki esiintymään ammatillisessa roolissaan ja hallitsi paremmin institutionaalisen puhe-tilanteen konventiot, kun taas asiakkaalla oli vaikeuksia toimia tilanteen vaatimalla tavalla. Molempien puheessa sekoittuivat institutionaalisen ja arjen diskursiiviset keinot ja käytännöt. Yhteen vetona voi sanoa, että osapuolilla oli erilainen käsitys tapaamisen luonteesta ja päämäärästä, valitut kommunikaatiokeinot eivät kohdanneet ja keskustelu muuttui arvaamattomaksi, mikä ei vastannut institutionaalisen keskustelun tapaa. Osapuolet eivät onnistu-

neet kommunikaatiossa luomaan yhteistä näkökulmaa käsiteltäviin asioihin, eivätkä he päässeet yhteisymmärryksen toistensa rooleista keskustelutilanteessa.

Tutkimuksesta kävi ilmi, että asiakkaan päämäärät eivät olleet suorassa yhteydessä tapaamisen yhteisten päämäärien kanssa. Valitut kommunikaatiokeinot, mm. keskustelun pitkittäminen kieltäytymällä ymmärtämästä ja työvoimaneuvojan yksityiseen arvioon vetoaminen, veivät keskustelua epämuodolliseen suuntaan ja nostivat esiin luonnolliset henkilöt institutionaalisten roolien takaa. Käyttäytymisen taustalla saattoi olla eri kulttuuritaustasta johtuva erilainen käsitys institutionaalisen keskustelun tavasta, mikä tarkasteltavassa tilanteessa johti kulttuurisen normin rikkomiseen. Lisäksi analyysi osoitti, ettei asiakkaalla ollut riittävää ja asianmukaista tietoa suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta, jotta hän olisi pystynyt osallistumaan paremmin omien asioidensa hoitoon. Edellä luetellusta johtuen asiakkaan valitsemat kommunikaatiokeinot eivät johtaneet toivottuihin tuloksiin, eivätkä edistäneet yhteisymmärryksen saavuttamista.

Yhteinen kieli luodaan virkailijan ja asiakkaan välissä kommunikaatiossa

Puhujan kyky osallistua tietynlaiseen sosiaaliseen toimintaan kehittyy käytännössä ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa (Bah-tinin 1986, 460). Tarkastellussa asiointitilanteessa kommunikaation epäonnistumiseen vaikutti osaltaan kummankin osapuolen kokemattomuus. Vaikeat tilanteet

vaativat virkailijalta jämäkkyyttä. Esimerkiksi aiheesta toiseen pomppiminen asiakkaan aihevalintoja seuraten tai henkilökohtaisen tyylin sekoittuminen puheeseen, saattavat vahvistaa asiakkaan väärää arviota tilanteesta.

Jos virkailija kielenkäytössä avulla pysyy selkeästi omassa roolissaan, on myös asiakkaan helpompi seurata tehtävien hoitoa. Institutionaaliossa käsitteiden tarkka ja selkeä käyttö on erityisen tärkeää yhteisymmärryksen luomisen kannalta. Asiakkaan taito toimia tilanteen vaatimalla tavalla kehittyi juuri vuorovaikutuksessa virkailijan kanssa. Kun asiakas oppii puhumaan asioistaan Työvoimatoimiston termein ja uusien luokitusten avulla jäsentämään oikein oman roolinsa, pystyy hän vaikuttamaan asioidensa hoitoon itsenäisesti ja edullisesti. Etenkin maahanmuuttajien kohdalla tämä taito on nähdäkseni integroitumisen keskeinen edellytys.

Virkailijan ammattitaidosta kertoo kyky auttaa asiakasta oikeanlaiseen kommunikaatioon. Myös tämä taito kehittyy työkokemuksen kertyessä vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muun työyhteisön kanssa.

Tutkimuksessa nostetaan esiin kielen ja kommunikaation merkitys sosiaalista todellisuutta rakentavana tekijänä. Huomion kiinnittäminen kommunikaatioon vaikuttaviin tekijöihin on hyödyllistä mm. pohdittaessa eri instituutioiden palvelujen ja asiointitilanteiden sujuvuuden kehittämistä. Yhteisesti puhuttu kieli ei vielä takaa kommunikaation onnistumista. Todellinen vuorovaikutus voi alkaa, kun puhujat ja

kavat jotakin yhteistä tietoa myös itse puhetilanteesta. Yhteinen kieli tarkoittaakin, että puhutaan samoista asioista samassa merkityksessä. Etenkin maahanmuuttajien kanssa työskennellessä olisi hyvä ottaa huomioon osapuolten mahdolliset erilaiset tiedot ja käsitykset, jotka vaikuttavat puhujien käyttäytymiseen ja tulkitaan kulloisestakin tilanteesta. Yhteisen kielen löytyessä myös yhteistyö alkaa sujua paremmin.

Kirjallisuus

Bah-tin, M.M.: *Literaturno-kritičeskie stat' i. Problema rečevyh žanrov. Hudožestvennaja literatura*. Moskva 1986.

Ermakova O.P., Zemskaja, E.A.: *K postroeniju tipologii kommunikativnyh neudač (na materiale estestvennogo russkogo dialoga)*. E.A. Zemskaja. *Jazyk kak dejatel'nost'*.

Morfema. Slovo. Reč'. *Jazyki slavjanskoj kul'tury*. Moskva 2004 [1993].

Krasnyh, V.V.: «Svoj» sredi «čužih»: mif ili real'nost'? *Gnozis*. Moskva 2003.

Kunelius, Risto: *Viestinnän vallassa*. WSOY. Juva 2001.

Kurhila, Salla: *Co-constructing understanding in second language conversation*. Yliopistopaino. Helsinki 2003.

Peräkylä, Anssi: *Institutionaalinen keskustelu. Keskustelunanalyysin perusteet*. Toim. Tainio, Liisa. Vastapaino. Tampere 1997.

Sorjonen, Marja-Leena: *Asiakas tulee virastoon ongelmiseen ja tunteineen*. Helsingin Sanomat, 24.07.06, n:o 199, A2. Helsinki 2006.

”Much more than a passport” Markers of Finnish national identity in Australia

Sanna Kankaanpää

A person's national identity is not generally seen as being dependent upon outward markers of nationality such as citizenship or language; rather it is considered to be a more abstract sense of belonging to an ancestral home (Anderson, 1983, 14-16). Indeed, a Finnish person living in Finland might not consider markers of ethnicity to have a central role in constructing his or her identity. However, in a migrant context, such markers can become tools with which people choose to emphasise their sense of Finnishness. This essay will examine the role certain markers – namely citizenship, religion and language – have in maintaining and creating a sense of Finnish identity in an Australian expatriate context.

Finnish migration to Australia

Finnish migration to Australia has a long history, although because Finns were documented as

---

Sanna Kankaanpää, PhD Candidate, European Studies and Languages at the University of Western Australia. Article is based on Ms Kankaanpää's Honours thesis of the same name submitted in 2003.

Swedish or Russian nationals before the country's independence in 1917 it has been difficult to conduct reliable research into the early migration patterns of Finns. It is, however, known that Finns took part in the gold rush of the 1850s, and there are records of Finnish sailors living in Australia from the mid nineteenth century (Korkiasaari, 1989, 45).

A relatively high proportion of Finns compared to migrants from other Nordic countries settled permanently in Australia immediately after the Second World War. The fact that Finns were forced to "(accept) a lower standard of living" (Jutikkala and Pirinen, 1979, 250) compared to other Nordic nations in order to pay war reparations to the U.S.S.R. could explain the comparative willingness of Finns to travel long distances in order to start a new life (Jupp, 1999, 38). The largely Protestant Finns were also a welcome addition to Australian society as they were assumed to be able to assimilate easily into the existing population (Jupp, 1999, 30). The large numbers of Finnish settlers had the opposite effect, however: Finnish ethnic vitality was high and increasing migration lead to Finnish communities functioning in virtual isolation from the rest of Australian society.

When the White Australia policy, which had favoured Caucasian immigrants, came to an end the face of Finnish migration to Australia started to change. The Numerical Assessment Scheme, introduced in 1979, meant migrants had to be proficient in English and have recognised professional qualifications (Iredale, 2001, 5) in order to gain entry into Australia. As a result Finnish migration to Australia became increasingly transient, and Finnish ethnic communities began to weaken. While many Finns continued to visit Australia, for example as students or holiday-makers, they were unlikely to take part in activities organised by ethnic associations as the temporary nature of their visit did not endanger their sense of Finnishness.

Questionnaires

In order to examine the role citizenship, language and religion play in constructing the national identity of expatriate Finns in Australia, a survey questionnaire was prepared with the help of Dr Cheryl Lange from the University of WA and Professor Olavi Koivukangas from the Migration Institute in Finland. The questionnaire was distributed via email to 22 representatives of Finnish churches and societies in Australia and as a hard copy to the participants of the Im-

manuel Finnish Lutheran Church midsummer celebrations in Perth on Saturday the 21st of June 2003. The questionnaire was circulated in both Finnish and English. Participants were asked to return the questionnaire by the 31st of July 2003. Twenty-five copies were returned, three of which had been completed in English. Completed questionnaires were numbered according to language used and order of arrival, e.g. FIN-7 and ENG-2. When quoting specific informants, the number of their questionnaire will be used.

Due to the fact that the questionnaires were distributed through Finnish churches and societies, respondents would necessarily identify as being Finnish, at least to a certain extent. In this sense the results of the questionnaire are not indicative of the Finnish population of Australia as a whole. As such the intention of the questionnaire is not to discover whether the respondents identify as Finns, but to discover the extent to which religion, language and citizenship play a part in the migrants' Finnish identity, and the different ways in which they define 'Finnishness'.

Of the twenty-five respondents who returned the questionnaire seventeen were women and eight were men. The ages of the informants ranged from 39 to 79, with the majority (52 %) being aged over 60.

Most respondents (72%) had arrived in Australia between the ages of 21 and 40. Two informants had arrived in Australia as teenagers in 1970, and a further two as children aged six and seven in 1960 and 1969 respectively. Only four respondents (16%)

had migrated in their forties and fifties. A rough division may be made among the migrants according to age on arrival. Of those who migrated to Australia before 1970, none were over 40 on arrival. In fact, the majority of those who arrived in the 1950s and 1960s were in their mid- to late twenties (64%), the remaining four out of eleven migrants consisted of the two child migrants, and two women in their thirties. By contrast, those who arrived after 1970 tended to be older. Six out of eleven migrants from the post-1970 era were aged between 31 and 37. Three were older than 40 and only two were younger than 30.

The ages of the migrants suggest a changing pattern of migration around the time when the White Australia policy began to be phased out. The increased age of migrants may indicate the arrival of people who had achieved a higher level of skill in their professions, as preferred by the Numerical Assessment Scheme (Iredale, 2001, 5).

All respondents were born in Finland, and the native language of all the informants was Finnish. Twelve informants (48%) still used only Finnish as their home language; seven (28%) preferred English and the remaining six (24%) used both. The language currently used at home was not clearly divided by the time which a migrant had spent in Australia. For example, the three people who had spent the longest time in Australia all spoke Finnish at home, only one using it in conjunction with English. Equally those who had lived in Australia for 20 years or less included three who used

only English at home, three who used only Finnish and one who used both languages. The fact that the three respondents who had spent the longest time in Australia still spoke mainly Finnish suggests that at the time of their arrival, in the late 1950s, not only were there limited possibilities of learning English, but also that the existence of large Finnish communities made it possible to not use English in day-to-day interactions¹.

Of those who had lived in Australia for longer than 20 years, nine in total, or 50%, still spoke only Finnish at home, while four (22%) used only English and five (28%) used both languages. There are many possible explanations for these figures, including, for example, that those who arrived in the fifties and sixties were more likely to meet other Finns due to the great numbers of Finns migrating to Australia around that time, creating more opportunities for endogamous marriages. It is also possible that those who have migrated to Australia more recently have had a greater command over the English language from the very beginning, compared to earlier arrivals, who might have spoken only a limited amount of English upon arrival, or none at all.

A division in the use of English and Finnish becomes clearer if the age at arrival is taken into consideration. Of the twelve migrants who were over thirty on arrival only two used solely English at home and another two used both English and Finnish. The remaining eight spoke only Finnish at home. Those who were under 30 on arrival were more evenly divided according to language

use at home: five used only English, four spoke only Finnish and another four used both languages at home. Not surprisingly, the two informants who had arrived in Australia as children were among those who used only English at home. These informants were also among the three who completed the questionnaire in English.

Based on these figures it is likely that those who arrived in Australia before the age of thirty have been more able to adapt to English-language usage and have perhaps had better opportunities to study English upon arrival than those who arrived at an older age.

Citizenship

When citing factors in national identity, scholars often overlook citizenship. Joshua Fishman argues that such neglect is due to the common perception that national identity is fundamentally linked to ethnicity, which in turn is necessarily primordial and blood-bound (Fishman, 1999, 446). Citizenship, on the other hand, appears to be simply a bureaucratic necessity and possibly more easy to attain than a foreign language or culture (Oommen, 1997, 228).

Stephen Castles suggests that Australia's multicultural approach to nationhood is based on the principle that "it [is] no longer necessary to be culturally assimilated to be an Australian citizen" (Castles, 1997, 126). Castles' argument supports the idea that a passport does not need to signal a shift in allegiance, or a change in identity, but can be viewed solely as a bureaucratic tool. However, citizenship among migrants can act as a manifestation of the extent

to which a person has assimilated into the host society, in particular when naturalisation has been optional. When migrants adopt a second citizenship, or replace one with another voluntarily, they may also demonstrate a sense of belonging to the new homeland.

The "Basic details"-section of the questionnaire revealed that fifteen informants had Australian citizenship, while the remaining ten had retained their Finnish citizenship². Perhaps unsurprisingly, those who had chosen not to apply for Australian citizenship had, generally speaking, lived in the country for a shorter period of time than those with Australian citizenship. The most obvious exceptions were one man and two women who had lived in Australia for 44, 33 and 45 years respectively without adopting a new passport. The findings suggest that migrants tend to apply for naturalisation only after significant periods of stay in the host country. The fact that some informants did not want to relinquish their Finnish citizenship³ even after decades of stay in Australia suggests that some people consider citizenship to be an important factor in identity, perhaps due to the fact that citizenship is thought to be essentially an exchange of loyalty between a state and a citizen. The interpretation that citizenship does carry some symbolic meaning is supported by the fact that not one migrant who had lived in Australia for less than twenty years had become an Australian citizen.

Informants were then asked to elaborate on their reasons for relinquishing or retaining Finnish citizenship, their attitudes

to citizenship and whether they would want to apply for dual citizenship. Of the fifteen who were Australian citizens seven indicated family-related reasons for the change, three mentioned work and the remaining five had other reasons, or the reasons were not stated. Notably all who had changed their citizenship for family reasons were women, supporting earlier studies that women were more likely to migrate permanently to Australia due to marriage (Koivukangas, 1975, 21).

Of the three people who relinquished their Finnish citizenship for work purposes all had been naturalised in the 1970s. Some informants did not specify a particular reason for naturalisation, although two indicated in no uncertain terms that they wanted the right to influence Australian politics: "A person's value = ability to vote"(FIN-14, my translation) and "I wanted the right to vote when in Rome..."(FIN-15, my translation). These two people specifically confirm the notion of citizenship as "an instrument of equality" (Oommen, 1997, 38), as something, which is necessary in order to take an active, equal part in the host society. While these two informants form only a minority among the respondents, it is worth noting that their responses contradict Eleanor Palo Stoller's argument that expatriate Finns tended to be politically inactive (Palo Stoller, 1996, 154).

Of the ten informants who had not applied for Australian citizenship four indicated an unwillingness to relinquish their Finnish passport and five did not see a change in citizenship as necessary.

One man had a particular objection to acquiring Australian citizenship due to the country's current "questionable foreign and domestic policies" (FIN-17, my translation), although he admitted that originally he simply had not wanted to relinquish his Finnish citizenship.

The majority of those who did not want to acquire a second citizenship were naturalised Australians, all over the age of 60. The age of these informants could quite easily explain their disinclination to apply for dual citizenship. They are perhaps unlikely to move back to Finland or travel extensively within the EU, making a Finnish passport unnecessary. Of the four Finnish citizens who did not intend to apply for dual citizenship, two were approximately 70 years of age and two were aged 44 and 56. As the older Finnish citizens had spent a significant amount of time in Australia without needing the country's citizenship it would have been highly unlikely for them to want to acquire it at such a late stage. The younger Finnish citizens, on the other hand, had only spent two and seven years in Australia respectively and might still be uncertain of whether they will stay or not. The unwillingness of these two men to acquire Australian citizenship supports what was discovered in the "Basic details" section, that is, Finnish migrants tend to want to be naturalised only after over twenty years in Australia.

The fourth question in the "Citizenship" section asked informants who wanted to obtain or maintain their Finnish citizenship whether they considered a Finnish passport to be important

for practical or symbolic reasons. While this question was intended only for those ten people who either still had their Finnish citizenship or those who intended to apply for it, nineteen people in total responded to the question. Six people (31%) saw a Finnish passport as having mainly a practical value, two (11%) saw it as symbolic, six (31%) cited both reasons, three (16%) regarded Finnish citizenship as unimportant and the remaining two informants (11%) simply stated having a Finnish passport and did not elaborate on its significance.

All of those who saw Finnish citizenship as being unimportant were naturalised Australians who had either not thought about applying for dual citizenship or had no intention of doing so. The fact that many people, even one naturalised Australian who had no intention of regaining his Finnish citizenship, cited the symbolic value of a Finnish passport helps to explain why many people may have preferred not to apply for Australian citizenship when it still required relinquishing their Finnish citizenship. If a passport is considered to be not only a bureaucratic tool, but also a physical symbol of a connection to a particular country, then relinquishing the passport of one's native country would imply renouncing that connection.

The informants' responses also make it clear that a foreign passport has not greatly hindered migrants' lives, as many have lived in Australia for several years or even decades without needing to be naturalised.

The fifth question in the "Citizenship" section asked the in-

formants whether they considered citizenship to be an integral part of national identity. One person did not reply to this question, while thirteen others considered citizenship to be important for national identity (54%), seven (29%) disagreed and four (17%) either were not sure or did not provide a clear answer.

Those who were Finnish citizens were more likely to consider citizenship to be an important aspect of national identity, with only one person in ten believing there was no connection; naturalised Australians were more likely to emphasize that national identity does not depend on citizenship, one woman offering the following analogy: "[Being Finnish] is much more than a passport. It is like in a marriage; a marriage certificate does not 'make' a marriage" (ENG-1). While it could be concluded that the naturalised Australians would not consider citizenship to be particularly important to national identity precisely because they have relinquished their Finnish citizenship, the opposite is equally possible: that those who did not feel citizenship to have an impact on their national identity were happy to relinquish their Finnish citizenships.

The sixth and last question in the "Citizenship" section asked informants to indicate whether they considered themselves to be Finnish, Australian or something else. Twelve people (48%) considered themselves to be Finnish, five (20%) Australian, six (24%) saw themselves as being both and two (8%) felt they were neither. Some respondents indicated not being completely

sure what their national identity was, one woman saying "I don't consider myself to be anything.

If pressed, I was born in Finland and now live in Australia" (ENG-2).

Two people even mentioned being "world citizens". Similar identities have emerged in inter-

have identified as Australians after such a long stay in the country. These last two questions highlight the fact that even though people may have spent a significant amount of time in a foreign country, and even adopted a new citizenship, they will still continue

Koivukangas noted that "church attendance increased [in Australia] despite the fact that Finnish church services were not available as often in Australia as they were in Finland" (Koivukangas, 1975, 204-205, my translation). One possible explanation for this phenomenon elevates the concept of "Finnishness" from abstract sense of ancestry to religious faith in a migrant context (Harri Peltola quoted in Branch, 1996, 206). Because 'Finnishness' is essentially a sense of belonging, it does not need to be affirmed whilst in Finland. However, attending Finnish church services in a foreign host society allows migrants to feel connected to Finland – a need they would not have if they still lived in their native country.

The concept of 'Finnishness' poses a problem in researching the importance of religion in national identity. It is difficult to ascertain whether church services are attended due to migrants' need of spiritual comfort or whether ethnic churches are seen as offering an opportunity to express and experience 'Finnishness'. Indeed it would appear that maintaining a sense of community among expatriate Finns has been integral to the survival of the migrant churches along with other ethnic institutions, leading to religious feeling and the concept of Finnishness becoming intertwined to a degree (Kansanaho, 1975, 46).

Certainly if a church holds services in Finnish, publishes a newsletter in Finnish and even holds lay celebrations which concentrate on Finnish traditions, foods and music – as is often the case with migrant churches – it is

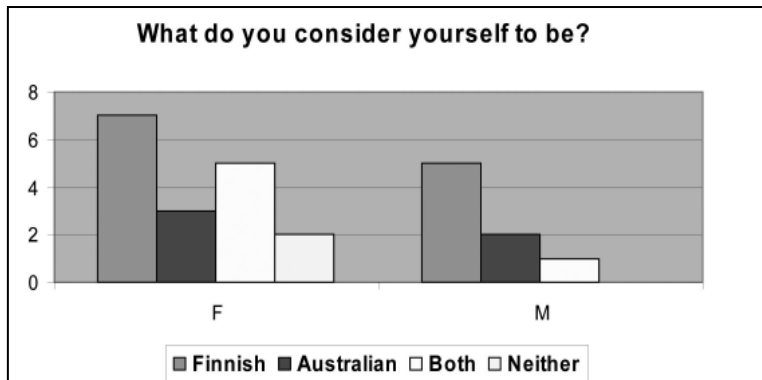

Figure 1: "What do you consider yourself to be?"

views conducted by Senja Baron. She found that "Finnish immigrants did not consider themselves as simply Finns living in Australia, but as sort of hybrids, not entirely Australian but not quite Finnish either" (Baron, 2000, 27).

The respondents' own views on their identity largely confirm the argument that migrants are not required or expected to attempt cultural assimilation in order to gain Australian citizenship (Castles, 1997, 126). Only three out of fifteen naturalised Australians considered themselves to be Australian, while all but two of the remaining respondents identified as at least partly Finnish. The small number of respondents who identified as purely Australian is significant particularly because all naturalised Australians had lived in Australia for over 20 years, and could have been thought to

to feel connected to and defined by their relationship with their home country (Hodge, 1984, 21)

Religion

The influence of a particular religion on individuals may become more pronounced when it represents a connection to an ancestral land. In a migrant context ethnic churches may help keep minority languages and customs alive and maintain connections to the homeland, and are in this sense "much more than religious organisations" (Douglas Ollila jr., quoted in Branch, 1996, 205). Earlier studies have found that Finns who were not particularly religious, would join a Finnish church in Australia and find their place in the community through participation in church activities (Parr, 1999, 264). Already in 1975 Olavi

more than likely that the church's influence is not restricted to the spiritual development of its members but will also promote group identity.

Of the twenty-five respondents eighteen in total (72%) mentioned being a member of a Finnish church and six (25%) stated they were not. One person did not respond⁴.

When asked whether they attended Finnish church services, nineteen (76%) replied that they did and five (20%) said they did not. Again one person (4%) did not respond. Those respondents who reported attending Finnish services "rarely" or "sometimes" have been counted as affirmative responses. When the figures for church membership and church attendance are compared, it becomes clear that while the majority of those who belong to a church attend services more or less regularly, services are also attended by those who are not members and conversely some church members do not attend services.

The third question in the "Religion"-section asked the informants to answer what were the most important aspects of Finnish church services. Four (16%) mentioned hearing the word of God as the single most important aspect of Finnish church services, four (16%) saw meeting other Finns as more important, eight (32%) considered both reasons to be of equal importance along with hearing the Finnish language and nine (36%) people mentioned a combination of other issues. No one considered Finnish language alone to be the most important aspect of Finnish church services, although of the

nine who provided miscellaneous reasons for attending services, three mentioned language as one important aspect of church services among others.

Of the three who mentioned language in one way or another, two mentioned maintaining the Finnish language and meeting other Finns, but did not list hearing the word of God as important at all. The fact that the majority of respondents did not see "hearing the word of God" as the single most important reason for attending church services supports the argument that the Finnish churches maintain not only a spiritual but a strong ethno-linguistic presence. For example the *Seurakuntaviesti* (church newsletter) of the Immanuel Finnish Lutheran Church in Perth includes notices of Finnish Independence Day celebrations, sewing circles and a dance organised not by the church but by the Perth Finnish Golf Society (Mäkinen, 2003). The purpose of the newsletter is clearly not only to inform church members of religious events, but to inform even the wider Finnish community of events with an ethnic emphasis.

The migrants' preference for Finnish language events becomes clear in the final question of the "Religion" section. The majority, thirteen (52%), claimed they would not attend church services held in English or any other language if Finnish services were unavailable, while nine said they would (36%). Four of the thirteen (31%) who did not attend foreign language church services cited language difficulties as a reason, while seven (54%) said they were not religious. Only two of the sev-

en people who claimed to not be religious did not attend Finnish services either. The remaining five who were not religious still attended Finnish church services, albeit irregularly. This finding supports the argument that in a migrant context, affirming a sense of Finnishness can often take on the appearance of religious belief (Harri Peltola quoted in Branch, 1996, 206). With one exception all of those who did not consider themselves religious were under 60 years of age. In addition only one of those who were not religious migrated to Australia before 1970, despite the fact that the majority of the informants had migrated to Australia in the 1950s and 1960s. One possible explanation for this is that participation in ethnic activities tends to become more important the longer a person stays in the host country, and the older a migrant becomes (Legge, 2003, n.p.). It is therefore possible that many consider their need for contact with the Finnish community to be a kind of spiritual longing. These tendencies appear to confirm the notion of 'Finnishness' as the common religion or spirituality of the Finnish people. Although there were a significant number of respondents who stated they were religious, including one respondent who is an ordained minister and two others who mentioned working in some capacity for their local church, the ethnic and linguistic preference in church attendance is clear.

Language

Language is often considered to be the strongest indicator of ethnic identity, as language shapes

the way in which people relate to their surroundings and themselves (Haarmann, 1999, 65).

While migrants may identify themselves with their country of origin through use of their native language, after prolonged stay in a foreign country the language of migrants often incorporates elements of the language of the host society. These changes in migrant language may be symptomatic of an identity shift. If a migrant group has a specific lexicon that differentiates it from any other group with the same native language background, the particular migrant language may serve as a starting point to becoming, for example, Finnish-Australian rather than simply Finnish or expatriate Finnish. Here one can see the difference between acquiring a language and acquiring a citizenship. While gaining a new citizenship may be attractive due to its functionality, use of a particular language may convey an individual's thoughts, and is as such a more personal marker of identity, even if a person is unaware of the importance of language (Fishman, 1989, 66).

Despite the potential link between changes in language and changes in identity, it is also important to re-evaluate whether fluency in Finnish is really necessary if one is to consider oneself Finnish. Even within Finland there is a perceived "discrepancy between linguistic and national identities" (Vikør, 2000, 118) – that is, it is possible to feel Finnish and yet speak Swedish as a native language. If this discrepancy between language and identity can be negotiated and managed in Finland,

surely the situation would be the same in a foreign host society.

In the "Language" section of the questionnaire the informants were asked to rate their fluency in both English and Finnish, with the exception of FIN-1 and FIN-2 who were only required to rate their ability in English⁵. Fourteen people (56%) claimed to speak English fluently, thirteen of those (87%) daily. Unsurprisingly, two of the fluent speakers of English were those who had migrated to Australia as children. There appeared to be more variation in the language skills of the women, four (24%) reporting speaking English poorly, while nine (52%) said they were fluent and three (18%) claimed adequate command over the language. The men were divided into only fluent speakers (62%) and "adequate" speakers (38%). It should, however, be noted that as these are the informants' personal evaluations instead of objectively examined findings, it is possible that some have evaluated their proficiency in English according to higher standards than others.

All claimed at least some level of understanding of spoken English, contradicting some of the informants' replies in the "Basic details" section, where five women claimed to only speak Finnish. This discrepancy between results suggests that some may have decided to list in the "Basic details"-section only those languages in which they considered themselves to be fluent.

While only fourteen people (56%) claimed to speak English fluently, seventeen (68%) spoke it daily. These seventeen informants included all of the men who

took part in the survey, indicating that men tend to have more contact with Australian society and other English-speaking people. Two out of seventeen women (11%) reported speaking English occasionally, a further two (11%) only rarely and one (6%) did not ever speak English, despite having lived in Australia for over thirty years. The two women who spoke English rarely had also lived in Australia for 27 and 39 years respectively. It is clear that particularly in older generations women have been able to manage with significantly weaker language skills than men, who have traditionally worked outside the home environment. It is also possible that women had had fewer opportunities to learn English upon arrival, particularly if they had young children to care for.

Informants tended to report slightly lower skill levels and frequencies of reading and writing English than speaking. Two people even claimed not to be able to read English at all. Overall people tended to read and write English less actively than they spoke English.

When asked to rate their fluency in spoken Finnish everyone who answered the question mentioned either being fluent or having adequate command over the language. The three people who spoke Finnish 'adequately' were the same three respondents who had completed the questionnaire in English. The majority of informants indicated speaking Finnish daily, and all reported speaking Finnish at least sometimes, even those who currently used only English at home.

The informants indicated a slightly less firm command of

written Finnish compared to spoken Finnish, however people tended to read and write Finnish more often than they spoke it. The fact that people read Finnish more frequently than they spoke it indicates that while some may not have frequent contact with other Finns, they still choose to maintain a connection to Finland by, for example, reading Finnish language newspapers and writing letters in Finnish.

While the majority indicated communicating fluently in Finnish, some responses in the questionnaire included instances of code switching. For example one woman stated she "became Australian citizenship" (FIN-3, "tulin Australian citizenship" in the original), two other respondents used anglicisms in their responses, and many others replaced the letters Ä and Ö, which are commonly used in Finnish, with A and O. The replacements occurred even when questionnaires were filled in by hand, so the errors in spelling could be explained by infrequent use of written Finnish rather than simply a lack of a Finnish keyboard, which could have been the case had the replacements occurred only in typed responses.

Of those who either did not read or speak Finnish fluently or daily, only one identified as Australian. All others considered themselves, at least in part, Finnish. Although many respondents considered themselves Finnish without having the opportunity to communicate using the Finnish language regularly, it cannot be concluded that Finnish identity would not be connected to the Finnish language, because all respondents understood at least some Finnish⁶.

A further study could perhaps map whether second generation Finnish migrants in Australia, or first generation migrants with significantly weaker Finnish language skills, still identify as Finns and feel an affinity with the Finnish language, as has been suggested in the North American context (Palo Stoller, 1996, 164).

Twelve people (48%) had a partner who spoke Finnish, while four (16%) did not and nine (36%) indicated either not having a partner or did not provide a clear response. Fourteen people (56%) had Finnish-speaking children, six (24%) had children who did not speak Finnish and five informants (20%) either did not have children or did not respond to this question. Two people specified that they would prefer younger people to speak Finnish so that they would be better able to communicate with their grandparents. The wishes of these two respondents support the observation that Finnish language abilities in migrant communities are weakening, making intergenerational communication harder (Kivisto, 1989, 77).

The final question in the "Language" section asked the inform-

ants whether they thought it was possible to consider oneself "Finnish" without understanding the Finnish language. Eleven people (44%) thought it was possible, nine did not (36%) and a further five (20%) either did not respond or did not provide a clear response.

All of those who completed the questionnaire in English indicated believing that it was possible to consider oneself Finnish without understanding the Finnish language, one of whom said "Being a Finn is a matter of heart" (ENG-1). The responses of the English-speaking respondents supported findings that it is possible to identify with a culture without speaking its language either regularly or fluently (Liebkind, 1999, 144). These findings suggest that from the point of view of identity, a number of people consider the appreciation of an ethnic language may be more important than the ability to communicate in it.

Some saw Finnishness as primordial – for example, one person who did not consider understanding the Finnish language as being essential to being Finnish said it was possible to consider oneself a Finn if "you're even a little inter-

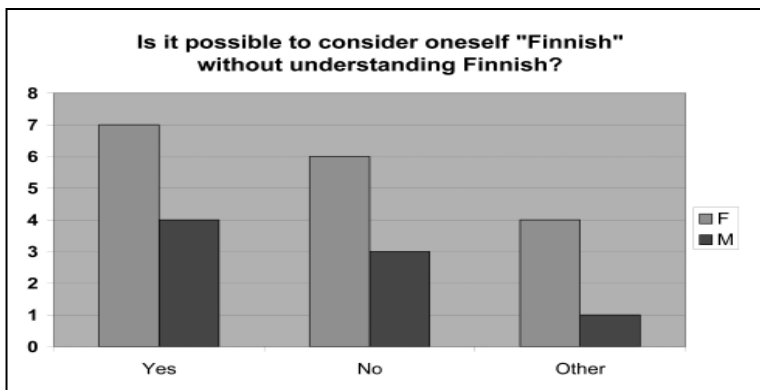

Figure 2: "Is it possible to consider oneself 'Finnish'...?"

ested in or your blood draws you to Finnish culture” (FIN-3, my translation). Some other informants considered ‘Finnishness’ to be more closely tied to customs, and as such possible to be learnt. As has been established, people tend to identify with their native country even after decades of stay in a host society. Further study on the ways in which migrants adopt markers of ‘Australianness’ and the extent to which they identify with their new home country would lead to better understanding of the integration process experienced by migrants. Such research would be particularly useful considering the assumption that Scandinavian migrants would be able to “discard the cultural traits of their country of origin and acquire the Australian way of life” (Baron, 2000, 22).

Those who believed it was not possible to identify as Finnish without understanding the language tended to see Finnish language as closely linked with the way Finnish people think. Even one man who thought it was possible to identify as a Finn without speaking Finnish added “[It is possible] but [in that case] there is a lot missing” (FIN-13, my translation).

Overall people tended to view language as an important aspect of Finnishness, although many also recognised that learning Finnish was not necessary when in Australia. It would appear that informants generally considered the Finnish language to be of significant symbolic value, particularly for first generation migrants, but recognised that teaching Finnish to later generations of migrants would be impractical as particularly second generation

migrants could identify as Finns without understanding Finnish.

Identity

The last question of the survey asked informants what they considered to be the most important aspect of Finnish identity. Only one person considered religion, and three saw citizenship as being the most important aspect of maintaining a Finnish identity as a migrant. Fifteen people mentioned the Finnish language in some respect, while twelve people mentioned one aspect or another of Finnish culture and customs as being essential in maintaining Finnish identity. In this section many informants elaborated on what they saw as quintessentially Finnish qualities, and comments included:

”1: The Finnish language. 2: Finns are always on time to an agreed meeting. 3: Finnish custom of taking flowers on the first visit. 4: As a Finn I always pay my debts on time, if I happen to have any”. (FIN-5, my translation)

”Language, music and food because they are daily things. To a certain extent public holidays. For example Christmas Eve is [the real] Christmas and a quiet family event. Ham and swede casserole and gingerbread and tarts... That’s Finnishness”. (FIN-7, my translation)

”Being Finnish is about being different without being threatening, like being American or English at the moment is.” (ENG-2)

The fact that very few people mentioned religion as being of importance to their identity, in fact many specifically discounted religion from being important, sup-

ports the theory that it was in fact the linguistic and ethnic, not spiritual, nature of the church services which attracted migrants (Branch, 1996, 206). Informants demonstrated some level of sentimental bond to their Finnish citizenship, although generally speaking passports were considered to be mainly of practical value.

The questionnaire results suggest that Finnish migrants in Australia see a certain sense of ‘Finnishness’ as the most important element of their national identity, along with an affinity with the Finnish language. It is possible that ‘Finnishness’ is important to the Finnish community because of the discrepancy between linguistic and national identities in Finland (Vikør, 2000, 118). This means that while the Finnish language is important to the national identity of many expatriate Finns, the abstract sense of ‘Finnishness’ is seen as more important because even in Finland a person whose native language is Swedish may identify as a Finn. The effect of official national multilingualism on expatriate linguistic and national identities could be studied by comparing expatriate nationals of multi- and monolingual nations. Such a study could reveal whether the equivalent of ‘Finnishness’ for other migrant communities remains tied to a national language.

Conclusion

The long history of migration from Finland to Australia has had a variety of motivating factors such as economic necessity, desire for adventure and family reunion. Finnish migration to Australia has also been aided by successive Austral-

ian governments' perception that Finnish migrants, along with other Northern Europeans, would assimilate quickly and without great difficulty into Australian society. Yet contrary to this belief, waves of Finnish migration in the early twentieth century and social insularity kept Finnish ethnic vitality high in Australia, making it possible for people to lead normal lives without regular contact with Australians.

Changes in Australia's migration policies since the late 1970s led to short-term migration becoming more common, with only small numbers of Finnish migrants settling permanently in Australia each year. Short-term migrants, such as students and tourists, may have a strong sense of Finnish national identity, but due to the temporary nature of their migratory experience they may not feel the need to participate in ethnic organisations. Thus while Finnish migration to Australia continues, the few migrants who arrive do not have a significant impact on the cultural life of Finnish communities in Australia, leading to a weakening Finnish ethnic community.

The questionnaire results suggest that Finnish expatriates in Australia tend to view Finnish language as an important part of their national identity, much more so than religion or citizenship. However while language did appear to have significance in the respondents' construction of their own national identities, a large proportion of them believed that it was possible to identify as a Finn without being able to speak Finnish at all. The responses to the questionnaire indicate that national identi-

ty is not dependent on one single marker above and beyond all others, but that a sense on Finnishness incorporates a variety of elements, including the desire to belong

Bibliography

Primary sources:

The responses of twenty-five informants to the questionnaire titled *The National Identity of Expatriate Finns in Australia in July 2003*. Questionnaires held by author.

Secondary sources:

Anderson, Benedict. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso Books, 1983.

Baron, Senja: "The Finnish Migrant Community in Post-War Melbourne. 'The only thing that spoke English was the radio'", in *Siirtolaisuus/Migration* 4/2000. Pp. 21-35.

Branch, Hannele: "Migrant Finns' Attitudes to Language and Nationhood", in *The Literature of Nationalism. Essays on East European Identity* edited by Robert E. Pynsent. Houndmills, Basingstoke, Hampshire and London: MacMillan Press Ltd, 1996. Pp. 203-218.

Castles, Stephen: "Multicultural Citizenship: The Australian Experience" in *Citizenship and Exclusion*, edited by Veit Bader. Houndmills, Basingstoke, Hampshire and London: MacMillan Press, 1997.

Fishman, Joshua A. *Language and Ethnicity in Minority Sociological Perspective*. Clevedon & Philadelphia: Multilingual Matters Ltd, 1989.

Fishman, Joshua A. (ed) *Handbook of Language and Ethnic Identity*. New York & Oxford, Oxford University Press, 1999.

Haarmann, Harald: "History", in *Handbook of Language and Ethnic Identity*, edited by Joshua A. Fishman. New York & Oxford, Oxford University Press, 1999. Pp. 60-75.

Hodge, Alan. *Determinants of Ethnic Group Vitality in Australia*. Richmond: Clearing House on Migration Issues, 1984.

Iredale, Robyn. *Skilled migration: The Rise of temporary Migration and its Policy Implications*. CAPSTRANS/CEDA Policy Papers Series No.6. CEDA Information Paper No. 76. Wollongong and Newcastle: Committee for Economic Development of Australia, 2001.

Jupp, James: "Seeking whiteness: the recruitment of Nordic immigrants to Oceania" in *Scandinavian and European migration to Australia and New Zealand*. Proceedings of the conference held in Stockholm, Sweden and Turku, Finland June 9-11, 1998, edited by Olavi Koivukangas and Charles Westin. Turku and Stockholm: Institute of Migration and CEIFO, 1999. Pp. 28-41.

Jutikkala, Eino and Kauko Pirinen. *A History of Finland*. London: Heinemann Ltd, 1979.

Kansanaho, Erkki. *Etelän ristin alla. Australian suomalaisten kirkollista elämää*. Helsinki: Kirjaneliö, 1975.

Kivisto, Peter: "The Attenuated Ethnicity of Contemporary Finnish-Americans" in *The Ethnic Enigma. The Salience of Ethnicity for European-Origin Groups*, edited by Peter Kivisto. London and

Toronto: Associated University Press, 1989. Pp. 67-87.

Koivukangas, Olavi. Suomalainen siirtolaisuus Australi-
aan toisen maailmansodan jäl-
keen. Turku: Siirtolaisuusinstituut-
ti, 1975.

Korkiasaari, Jouni. Suoma-
laiset maailmalla. Suomen siirto-
laisuus ja ulkosuomalaiset entis-
ajoista tähän päivään. Turku: Siir-
tolaisuusinstituutti, 1989.

Legge, Kate. "Comforts of lost
youth in a welcoming home" in
The Australian, 20th September
2003 (n. p.).

Liebkind, Karmela: "Social
Psychology", in Handbook of
Language and Ethnic Identity, ed-
ited by Joshua A. Fishman. New
York & Oxford, Oxford Universi-
ty Press, 1999. Pp. 140-151.

Mäkinen, Seija (ed).
Seurakuntaviesti. Issue for Oc-
tober, November and December
2003. Perth: Immanuel Finnish
Lutheran Church, 2003.

Oommen, T.K. Citizenship,
Nationality and Ethnicity. Recon-
ciling Competing Identities. Ox-
ford and Cambridge: Polity Press,
1997.

Palo Stoller, Eleanor. "Sauna,
Sisu and Sibelius. Ethnic Iden-

tity Among Finnish Americans",
in Sociological Quarterly (The),
Vol. 37/ No.1/ 1996. Berkeley:
The Midwest Sociological Socie-
ty, 1996. Pp. 145-175.

Parr, Arnold: "Globalisation,
Nationalism and Finnish-Austral-
ian ethnicity" in Scandinavian and
European migration to Australia
and New Zealand. Proceedings
of the conference held in Stock-
holm, Sweden and Turku, Finland
June 9-11, 1998, edited by Olavi
Koivukangas and Charles Westin.
Turku and Stockholm: Institute of
Migration and CEIFO, 1999. Pp.
259-276.

Vikør, Lars S.: "Northern Eu-
rope: Languages as Prime Markers
of Ethnic and National Identity" in
Language and Nationalism in Eu-
rope, edited by Stephen Barbour
and Cathie Carmichael. Oxford:
Oxford University Press, 2000.
Pp. 105-129.

Notes

1 This possibility is highlight-
ed by the fact that one of these
respondents indicated having ex-
tremely low English proficiency
in the "Language" section.

2 Note that one informant in-
dicated having Finnish citizenship

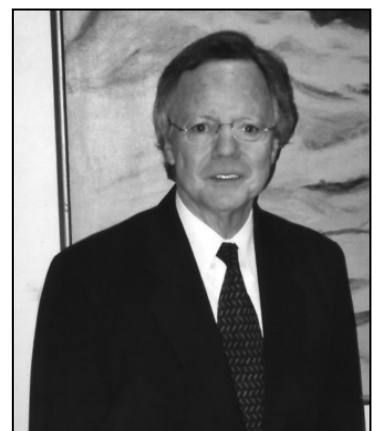
in the "Basic information"-sec-
tion, while describing being natu-
ralised as an Australian along with
her parents in the "Citizenship"-
section. In this case it has been as-
sumed that in her reply to the first
section the informant meant her
citizenship upon arrival to Austral-
ia. In this study she is included as a
holder of Australian citizenship.

3 If migrants wanted to acquire
the citizenship of their host socie-
ty before 2003, they had to relin-
quish their Finnish citizenship in
the process.

4 Again it should be stressed
that as many of the questionnaires
were distributed through Finnish
churches, the responses particu-
larly to the "Religion" section of
the questionnaire may be skewed.

5 FIN-1 and FIN-2 complet-
ed an early version of the ques-
tionnaire, which did not include
a question about Finnish language
proficiency.

6 Also the fact that many re-
spondents attended only Finnish
language church services suggests
that the language has a significant
impact on Finns' national identity.

Australian Suomen Suurlähettiläs
Richard Rowe vieraili Siirtolaisuus-
instituutissa 25.10.2006.

Patching the population pyramid in Japan – an ethnic dilemma

Krister Björklund

The ageing of the population is a major concern for several advanced countries. A process called "demographic transition" is underlying this phenomenon where mortality and fertility decline. The latter has been the main reason for the ageing in advanced regions of the world (World Population Ageing 1950-2050), and has caused many countries to look to immigration as a potential solution for the problem. In some countries, like Canada and Australia, immigration is an important part of the population policy. In Canada the federal government introduced the point system for immigration in 1967, and the Immigration Act of 1976 continued the process of liberalization. Canadian legislation then recognized refugees as a distinct class of migrants and identified the creation of a culturally diverse population as a positive outcome of immigration policy. Australia incorporated the points system into the new immigration regulations that went into effect the same year as in Canada (1967) (see Richardson and Lester 2004 for a comparison of the immigration policies). For Europe, the

Krister Björklund is currently working as Guest Professor at the National Institute of Ethnology in Osaka, Japan.

situation is different. On the one hand, immigration is to be regulated so that social, ethnic and economic side effects of uncontrolled migration can be minimized and on the other hand, Europe has to solve its problem of insufficient workforce in the near future (Tanner 2003). This article focuses on Japan, but comparisons to other countries are made, especially to Finland. The two countries are distant from one another, but facing similar population ageing challenges. Furthermore, both countries perceive themselves as culturally quite homogenous, and neither have had comprehensive immigration policies. The relative number of foreign population is small in both countries; 2.2 per cent in Finland (Statistics Finland 2006a) and 1.5 in Japan (Japan Statistical Yearbook 2006).

The problem of an aging society

According to the preliminary counts of the 2005 Population Census, Japan's population increased by only around 0.1 % annually between the years 2000 and 2005, the lowest increase rate during the postwar period. Japan is now entering a period of population decrease. In Finland the population increase rate has been

higher; the number for 2005 was 0.4 % (Statistics Finland 2006b). Both are, however, alarmingly low, the population structure is aging too fast. The Japanese age pyramid bulges twice, once for the baby boomers and once for the generation born at the middle of the 1970's. These second baby boomers will somewhat put off the aging crisis, but when they reach retirement age, the situation will be much worse.

The dependency ratio¹ in the population projections for both countries is rising for the population aged 65 and above. Japan faces a worse situation than Finland with a higher dependency rate for the elderly and a low fertility (Japan Statistical Yearbook 2006; Statistics Finland 2004).

As individuals live longer and fertility declines, how is this aging population going to be supported? There are basically only three roads to take: To increase fertility, to change pension benefits (lower pensions, postponed retirement age) or to increase immigration.

Increasing fertility by political means is very difficult, and also connected with ethical problems. This has not been a topic of wider discussion in Finland, but in Japan the issue is sensitive. The Japanese government has defined its policy

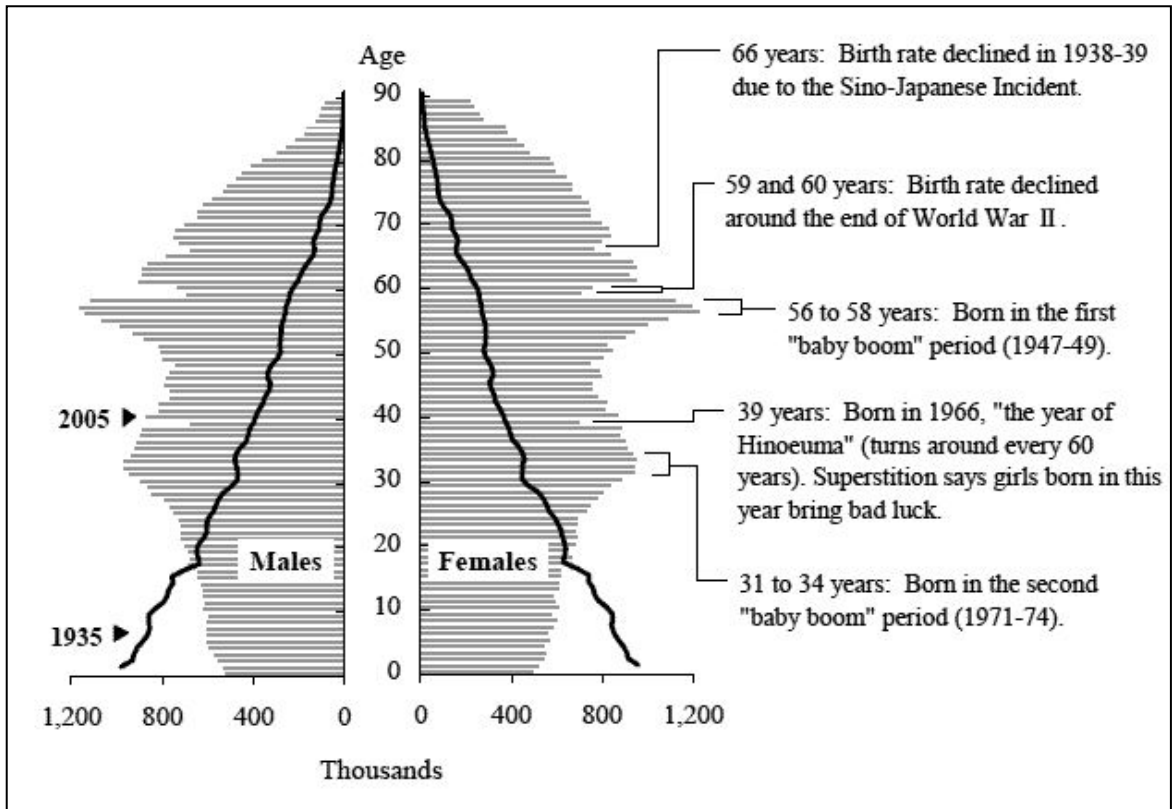

Figure 1. The population pyramid of Japan (Source: Japan Statistical Yearbook 2006)

related to low fertility not as a pro-natal policy but as welfare policy or policy for improving childcare. This can partly be related to taking distance from the pro-natal policy practiced by the military government in prewar years. This official position is identical to such European countries as Italy and Germany (Atoh and Akachi 2003).

Japanese fertility had declined since the 1970's falling below the reproduction level, but it was not until 1990 that the Japanese government responded to this. It was the so-called "1.57 shock" when the fertility rate fell below 1.58, the lowest level ever recorded in the history of Japanese Vital Statistics (1966). The Government established quickly a special coor-

dinating committee dealing with low fertility issues and introduced a series of policies supporting childcare improving them gradually during the whole decade. Fertility has continued to decline though, approaching one of the lowest levels in the world (Atoh and Akachi 2003).

The economic recession of the 1990's hit both Finland and Japan hard, but the family policy took a completely different turn in Finland. The total fertility rate (TFR) had been rising since the 1970's so any concern for the future did not hinder the family policy being object for considerable measures of saving, which continued into the next decade (Mattila 2003). The economic crisis and its conse-

quences affected the material situation of families with children in many respects since the middle of the 1990's, and it was reflected in the TFR which declined from 1.85 in 1992 to 1.72 in ten years. It was back up to 1.8 in 2005 (Sillanpää 2005).

Japan is worse off in terms of TFR, it was only 1.25 in 2005 (Statistical Handbook of Japan 2006). There are many reasons for this. The level of economic support for childcare in Japan is among the lowest in the developed countries and educational cost and housing cost for Japanese parents are extremely high compared with many European counterparts (Atoh and Akachi 2003). Strengthening economic support for childcare will be

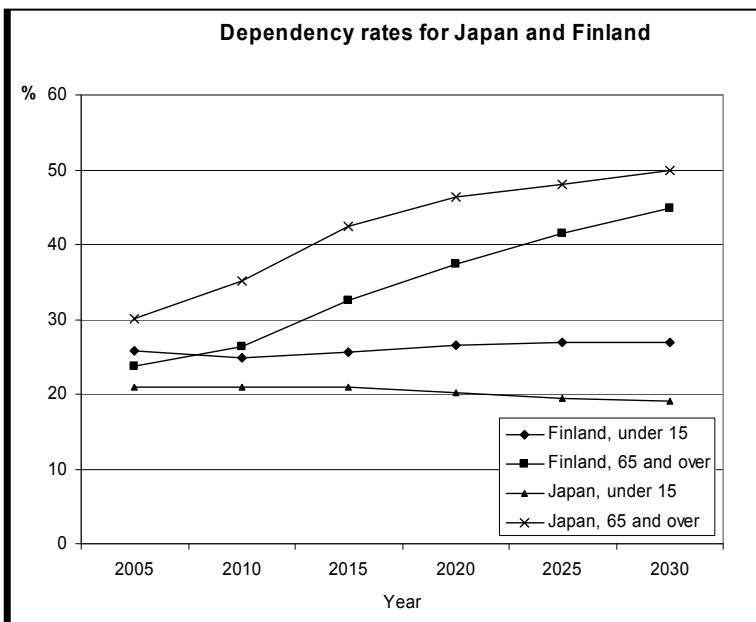

Figure 2. Dependency rates for Japan and Finland (Source: Japan Statistical Yearbook 2006; Statistics Finland 2004)

helpful for reducing the direct cost of childrearing as well as providing day care, but it is not certain that these measures will raise the fertility. The declining marriage rate and the older marrying age in recent years are also important factors behind the downtrend in the live birth rate (Statistical Handbook of Japan 2006).

Both Japan and Finland have reformed the pension system, including measures of postponing retirement. These moderate reforms are not sufficient to ensure the financial basis for the pension system in future years, especially not in Japan, which has relied on government bond issues to make up for falling tax revenues. This has turned the nation into one of the world's most indebted countries. Japan's public debt burden is now over 160 per cent of its GDP, which makes it the highest in the industrialized world (Ministry of

Finance 2006). The debt exceeds the social security expenditure and as the Japanese pension system is financed "pay as you go", the current working generation pays for the current retirees, the development is not sustainable.

Immigration could be a solution, if it brings young active population who will work, consume and pay taxes, which will contribute to financing the social security system. Theoretically, temporary immigration would be a good solution, because it would bring temporary changes to the population pyramid. Temporary immigrants would require little state-funded medical attention and they would leave before being eligible to receive pension benefits. Many countries have practiced this policy in the past, Switzerland is a well-known example (Wicker et al 2003) and Sweden is another (Korkiasaari and Tarkiainen 2000).

The almost rectangular shape of the Swedish population pyramid is due to immigration, without this, it would have the same urn-shape as other developed countries. Gunnar and Alva Myrdal's famous book "Kris i befolkningsfrågan" (The population problem in crisis) was published 1934 when fertility in Sweden was extremely low, and it became one of the cornerstones of the Swedish social policy. Shortly thereafter the wartime baby boom erased the fears of a declining population, and new baby booms occurred in the 1960's and 1990's. This would, however, not be sufficient to keep the shape of the pyramid rectangular. In 1999 TFR was down to 1.5, the lowest ever in Sweden, and without immigrants the country would face the same aging problems as other developed regions (SCB 2006).

Switzerland and Sweden were the only European countries spared from World War II. Their industries needed more labor than their own population could supply to meet the increasing demand from the world recovering from the war. Both imported labor from the neighboring countries, Italy and Finland respectively. In contrast to Switzerland, Sweden did not keep up the "Gastarbeiter" policy, but flung the doors wide open to Nordic citizens in 1954 and over half a million Finns emigrated during five decades and of these almost 300 000 returned later to Finland (Korkiasaari and Tarkiainen 2000). The Finns are still the single biggest immigrant group in Sweden, but amount to only 16 per cent of the total number of immigrants. The Swedish example illustrates the population benefit of

temporary immigration, and also the permanent consequences for the population structure.

Immigration to Japan

The situation in Japan is quite different from the other advanced countries. Traditionally Japan is conceived of as a homogenous society, where immigration policy won't work; assimilation is too difficult, the culture is difficult to understand and the language barrier is too high. The homogeneity of Japan is, however, a myth reinforced by the over 200 year seclusion of the Tokugawa shogunate until 1853. Soon after the Meiji Restoration Japan embarked on an expansionist course, and conquered Chinese territory in the Sino-Japanese war 1894-1895 and colonized Korea in 1910. Until the end of the Second World War, Japan experienced considerable colonial immigration by Taiwanese, Koreans and Chinese, who were nominally given the status of Japanese. During the war Koreans were forcibly brought to Japan as workers. The Korean population in Japan reached approximately two million in 1945. Thereafter, over half a million Koreans and much smaller numbers of the Taiwanese and mainland Chinese eventually remained (Komai 2001; Kashiwazaki 2002).

In the postwar period, the trend toward a multiethnic Japan was broken and a concept of homogenous nation emerged. It was cemented with legislation aimed at controlling foreigners and a system was set up requiring them to carry registration cards and present them to authorities on demand. The Koreans and Taiwanese

in Japan were divested of Japanese nationality. This legal system effectively barred immigrants from Japan until the late 1970's. Immigrants were divided into two categories: "old comers", who have resided in Japan since before 1952, and their descendants, and "new-comers" referring primarily to foreigners who came to Japan in or after the 1980's. In this decade four kinds of immigrants started to enter Japan: Foreign women, mainly Filipinas, who came to work in the sex industry, Indochinese refugees, descendants of Japanese who had been left in China at the end of World War II, and business people from Europe and North America. The influx of low-wage labor power increased dramatically in the later half of the 1980's in response to the shortages accompanying the economic boom. These immigrants came from Latin-America (so-called Nikkeijin, mostly Brazilians of Japanese descent), South Korea, China, the Philippines, and from all over the world. A great part of them worked illegally; visa overstayers and foreigners taking employment outside the scope permitted by their residency status, such as technical trainees and students. The influx of foreign students rose tremendously from former levels (Komai 2001; Kashiwazaki 2002).

In 1989 the Japanese government embarked on reforming the Immigration Control Law in response to this uncontrolled development. The government reorganized visa categories to facilitate the immigration of professional and skilled personnel, while confirming its basic principle of not accepting "unskilled" foreign

labor. Employer sanctions were also introduced to discourage "illegal" employment. Another major effect of the Revised Immigration Control Act, which went into force in 1990, was that it allowed second and third-generation persons of Japanese descent (the so-called Nikkeijin) easier access to residential visas with no employment restrictions. Before the economic bubble burst in the beginning of the 1990's Japanese companies experienced serious labor shortage, and the front door was opened to ethnic repatriates in order to remedy this problem. A side door was kept open for "trainees and technical interns" who could stay for a maximum of three years. This became a system for rotating cheap unskilled workers. Overstay persons still kept coming in through the backdoor. Official estimates placed the number of visa overstayers alone at nearly 300,000 in 1993 (Sellek 2001; Kondo 2002; Kashiwazaki 2002).

The so-called "Nikkeijin" provision in the new law rested on the assumption that ethnic Japanese would fill the demand for unskilled workers without disturbing the ethnic and cultural uniformity of Japan. Nikkeijin up to the third generation could enter the country under a special category "settlers" (teijusha) as the only group of foreigners permitted to reside and work without any restrictions. They were expected to assimilate easily into the society regardless of nationality, the concepts of ethnicity, culture and "blood" were used to legitimate this assumption (Goodman et al. 2003). Most of the Nikkeijin were second- and third generation descendants of Japa-

nese emigrants to South America, especially Brazil and Peru, during the first half of the 20th century. This migration had been encouraged by the Japanese government to prevent a population explosion and solve the employment problem (for a contemporary account see Crocker 1931).

The Nikkeijin population in Brazil was around 1 200 000 in 1988, but the Japanese government had shown little interest in them until the enacting of the new immigration law in 1990. The massive influx of these immigrants into Japan was totally unexpected. They had not kept up contact with relatives in Japan and few had visited the country (Sellek 2001). Only around 2000 such returnees lived in Japan in 1986, but in 2005 their number had risen to around 350 000 (Brody 2002; Japan Statistical Yearbook 2006). In the beginning it was mainly the first generation with a good command of Japanese who came to Japan to work, but soon the second and third generation Nikkeijin formed the majority. The pull factor was economic, private brokers organized the journey, job and

housing. There were also strong push-factors. The Brazilian economy had deteriorated badly in the 1990's and Japanese wages were very high compared to those in Brazil. They got jobs in the 3-K sector - "kitanai, kitsui, kiken"-dirty, difficult, dangerous, replacing temporary illegal workers and trainees. They added confusing new chapters to Japan's ethnohistory. They were of Japanese lineage and looked Japanese, but their language, culture, customs and behaviour derivee from South America (Sellek 2001). Many ethnic Brazilians spouses and children also accompanied them, adding to the cultural confusion. It is common to classify the second and third generation Nikkeijin as return migrants, but where is the point of reference, their "home"? Linger (2001, 26) suggest that the situation is one of "dual diaspora" because they shuttle between two homelands, being Japanese in Brazil and Brazilian in Japan.

The Nikkeijin face many difficulties in Japan, especially with regard to language and culture. They stay illiterate for a long time, and they have difficulties adapting to

the Japanese way of living. They tend to stick to other Nikkeijin and form ethnic communities. Komai (2001, 37) writes on the basis of his research that the "Nikkeijin society is going through a process of cleavage from Japanese society".

The other major group of Japanese returnees consists of "Zanryu fujin/koji" the Chinese war orphans, Japanese women and children who were separated from their families and left behind in China during and after World War II. According to incomplete statistics, more than 4000 of the Japanese orphans were adopted by Chinese families (China Daily 6.9.2006). A year after the diplomatic relations between Japan and China were normalized in 1972, they were allowed to move to Japan on state expense. Originally they had to have guarantors in Japan, such as relatives, but 20 years later the Ministry of Welfare decided to repatriate all such individuals at state expense if they wished to return. Until 1993, repatriation did not include those thousands of Japanese women "Zanryo fujin" who married Chinese citizens in order to survive the turmoil created by Japan's 1945 capitulation. The Japanese state interpreted the latter as people who chose to remain in China "of their own will" (Komai 2001; Nishioka 2005). Between 1973 and 1998 well over 5000 people had returned to Japan on state expense (Komai 2001, 61). The war orphans are now elderly and many came with their spouses, children or grandchildren, who sometimes have spouses of their own. These come under the status as second or third generation returnees (Komai

Registered Foreigners in Japan							
[In thousands. As of December 31]							
End of year	Total	Korea 1)	China	Brazil	Philippines	Peru	U.S.A.
1990	1,075	688	150	56	49	10	38
1995	1,362	666	223	176	74	36	43
2000	1,686	635	336	254	145	46	45
2004	1,974	607	488	287	199	56	49
Percent change,							
2003-2004	3.1	-1.0	5.4	4.3	7.6	3.9	2.1

1) Democratic People's Republic of Korea and Republic of Korea.

Table 1. Registered foreigners in Japan (Source: Japan in figures 2006)

2001). Considering that a returnee on the average brings 10 or more relatives and in-laws, the aggregate number of Zanryu fujin/koji must be well over 100 000. These returnees face the same language and culture barrier as the Nikkeijin, and are also in a situation of dual diaspora. They are, however, much more dependent on public assistance benefits and have a lower employment rate.

Even though the returnees are admonished to become model Japanese, they are constantly reminded of their otherness. Their working companions and classmates make fun of them for being different. They experience a kind of double discrimination, because they are not excused as foreigners when they do mistakes, they are expected to follow Japanese customs and speak the language because they have Japanese blood. Coming from developing countries also puts them in an inferior position (see Roth 2002).

The total number of foreigners in Japan was almost two millions in 2004, and it is increasing. The table below shows how the nationality structure is changing with the "new comers" (part of who are already elderly, such as second generation Nikkeijin). The number of "old comers", especially Koreans, is declining, and the number of "new comer" Chinese rising.

There were high hopes for the Nikkeijin to fill the labor shortage in Japan without rocking the ethnic boat. It did alleviate the immediate shortage, and had a positive effect on the population age distribution. Tanimura (2000) has, however, calculated that the total number of Nikkeijin in Brazil and Japan is

too small to fully support the pension system in Japan: "the number required is very large and unrealistic and the length of stay has to be longer than 20 years in order to make a significant impact. Thus the number of Nikkeijin required is not feasible to offset the pension shortfall completely".

The United Nations Population Division has drafted scenarios for which show that increased immigration would be a more effective tool than the current policy to deal with the problem of an aging population. It would be necessary to raise the retirement age to 77 if the ratio of working age population to the retired population is to be kept on the 1995 year level of 4.8. If Japan wants to maintain the present population number of a little over 127 million, this would be achieved with an average net increase of at least 381 000 immigrants per year, a total net increase of 17 million immigrants 2005-2050. Other scenarios count with as much as 30 million to maintain the current level of economic prosperity (World Population Ageing 2001).

The former head of the Tokyo Immigration Bureau Hidenori Sakanaka published an important, but little read book in 2005 "Ny-uukan Senki" (Immigration battle diary). In this he argues that Japan must decide what kind of country it must become by the middle of this century. Being a big country requires roughly 20 million immigrants to keep the wheels turning and being a small country with a population of around 100 million is the consequence when most foreigners are kept out. In the latter case robots must do some of the

work the immigrants would do. Sakanaka favors the big country alternative, not just for economic reasons, but Japan should become the "Canada of Asia", a multicultural and multiethnic salad bowl.

Many advanced countries face the same problem, including Finland. In the 1980's Finland also faced labor shortage and tried to get expatriate Finns to return, especially from Sweden. Some companies also recruited ethnic Finns from Estonia and Russia. When the economic bubble burst in the beginning of the 1990's such efforts were abandoned. Now the discussion about immigration is much following the same tracks as in Japan. Immigration is perceived as a threat to national homogeneity.

The Finnish Government approved the immigration policy programme October 19th 2006. The stated purpose is to actively promote work-related immigration. This programme particularly focuses on immigration to Finland from outside the EU and EEA region. Utilisation of the existing labour force is to be enhanced in conjunction with the development of work-related immigration policy. The integration of immigrants and improving ethnic relations is stressed as to "promote the development of a pluralistic, multicultural and non-discriminatory society. Another target is to promote the immigration of students and researchers." There is a catch, however. The Government wants to retain consideration of labour availability in sectors that have a lot of jobseekers. Persons in the upper or middle company management, various experts, artists,

journalists, athletes, seasonal fruit pickers working for international organisations and workers on short-term postings to Finland are welcome.

It seems that it is not possible to navigate between Scylla and Charybdis, a choice has to be made. Canada and Australia have shown how a bowl of salad is mixed, but there will be competition for the ingredients in the future.

References

- Atoh, Makoto; Akachi, Mayuko: Low Fertility and Family Policy in Japan in an International Comparative Perspective. Project on Intergenerational Equity. Discussion Paper No.156. Institute of Economic Research, Hitotsubashi University 2003. <http://www.ier.hit-u.ac.jp/pie/Japanese/discussionpaper/dp2003/dp156/text.pdf> (read 18.10.2007)
- Brody, Betsy: Opening the door. Immigration, Ethnicity and Globalization in Japan. Routledge. New York and London 2002.
- China Daily 6.9.2006. <http://www.china.org.cn/english/features/141004.htm> (read 20.10)
- Crocker, WR: The Japanese population problem. The coming crisis. Allen&Unwin Ltd. London 1931.
- Goodman, Roger; Peach, Ceri; Takenaka, Ayumi; White, Paul: The experience of Japan's new migrants and overseas communities in anthropological, geographical, historical and sociological perspective. In Goodman, Roger; Peach, Ceri; Takenaka, Ayumi; White, Paul (ed.) Global Japan. The experience of Japan's new immigrant and overseas communities. RoutledgeCurzon. London and New York 2003.
- Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2006. http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/10_muut/mamu_ohjelma19102006.pdf (read 29.10).
- Japan in Figures 2006. <http://www.stat.go.jp/english/data/figures/index.htm#b> (read 15.10).
- Japan Statistical Yearbook 2006. <http://www.stat.go.jp/english/data/nenkan/index.htm> (read 13.10)
- Kashiwazaki, Chikako: Japan: From Immigration Control to Immigration Policy? <http://www.migrationinformation.org/Profiles/display.cfm?ID=39> 2002 (read 18.10)
- Komai, Hiroshi: Foreign Migrants in Contemporary Japan. Trans Pacific Press, Melbourne 2001.
- Kondo, Atsushi: Development of Immigration Policy in Japan. Discussion paper series No 12, Faculty of Economics, Kyushu Sangyo University 2002.
- Korkiasaari, Jouni; Tarkiainen, Kari: Suomalaiset Ruotsissa. Suomalaisen siirtolaisuuden historia 3. Siirtolaisuusinstituutti, Turku 2000.
- Linger, Daniel Touro: No one home. Brazilian selves remade in Japan. Stanford University Press. Stanford, California 2001.
- Mattila, Anna: Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön perhepolitiikan strategia. Linjauksia ja taustoja perhepolitiikan kehittämiseen. In Briitta Koskiahio (ed.) Sosiaalipolitiikan haasteet 2000-luvulla. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Tampereen yliopisto 2003. Also available at: <http://www.uta.fi/laitokset/sospol/soha/mattila.htm> (read 12.10.2006)
- Ministry of Finance. Current Japanese Fiscal Conditions and Issues to be considered. 2006. <http://www.mof.go.jp/english/budget/pamphlet/cjfc2006.pdf> (read 19.10).
- Myrdal, Alva; Myrdal, Gunnar: Kris i befolkningsfrågan. Nya Doxa, Sverige 1997. (First edition 1934).
- Nishioka, Hideko: 'As Japanese, we wish to live as respectable human beings' orphans of Japan's China war. Shukan Kinyobi, July 1, 2005 http://www.zmag.org/content/print_article.cfm?itemID=9047&sectionID=17 (read 24.10)
- Preliminary Counts of the 2005 Population Census of Japan. <http://www.stat.go.jp/english/info/news/1857.htm>
- Richardson, Sue; Lester, Lawrence: A Comparison of Australian and Canadian Immigration Policies and Labour Market Outcomes. Report to the Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs. The National Institute of Labour Studies, Flinders University – Australia 2004. http://www.immi.gov.au/media/publications/pdf/comparison_immigrationpolicies.pdf#search=%22canada%20australia%20immigration%20policy%22. (read 12.10.1006)
- Roth, Joshua Hotaka: Brokered Homeland. Japanese Brazilian migrants in Japan. Cornell University Press. Ithaca and London 2002.
- Sakanaka, Hidenori: Nyuukan Senki: "zainichi" sabetu, "Nikkeijin" mondai, gaikokujin hanzai to,

Nihon no kin-mirai. Kodansha. Japan 2005.

SCB 2006. http://www.scb.se/Grupp/statistisk_arsbok/_Bilder/befpyramid.swf (read 20.10).

Sellek, Yoko: Migrant Labour in Japan. Palgrave. Hampshire and New York 2001.

Sillanpää, Matti: Perhetukimuutokset, syntyvyys ja työvoima pitkällä aikavälillä. 2005. <http://www.kolumbus.fi/kolmeplus/syntyvyyskehitys.htm> (read 14.10).

Statistical Handbook of Japan 2006. <http://www.stat.go.jp/english/data/handbook/c02cont.htm> (read 19.10)

Tanimura, Chieko: Immigration of Nikkeijin to ease the Japanese ageing crisis. <http://riim.metropolis.net/Virtual%20Library/2000/wp0003.pdf> (read 5.10)

Tanner, Arno: Siirtolaisuus, valtio ja politiikka - Kanadan, Sveitsin ja Uuden-Seelannin työvoiman maahanmuutto ja politiikka 1975-2001. Ulkomaalaisviraston julkaisuja 4. Tampere 2003.

Statistics Finland 2004. Väestöennuste 2004. <http://www.stat.fi/til/vaenn/index.html> (read 14.10).

Statistics Finland 2006a. Väestörakenne 2005. http://www.stat.fi/til/vaerak/2005/vaerak_2005_2006-04-13_tie_001.html (read 13.10).

Statistics Finland 2006b. Väkiluku vuoden vaihteessa 5 255 000. http://www.stat.fi/til/vamuu/2005/vamuu_2005_2005-12-29_tie_001.html (read 13.10)

Wicker, Hans-Rudolf; Fibbi, Rosita; Haug, Werner (ed.): "Migration und die Schweiz". Reihe "Sozialer Zusammenhalt und

kultureller Pluralismus", Seismo, Zürich, 2003.

World Population Ageing 1950-2050. Department of Economic and Social Affairs Population Division. United Nations, New York 2001. <http://www.un.org/esa/population/publications/worldageing19502050/> (read 12.10)

1 Dependency rate is the relation of the population aged 65 and above or aged 14 and under to the working age population age 15 to 64. Thus the Finnish dependency rate for those 65 and above of 23.8 % in 2005 means that there are 4.2 labor forces supporting one senior, while the corresponding number in 2030 is 44.8 meaning only 2.2 providers for one senior.

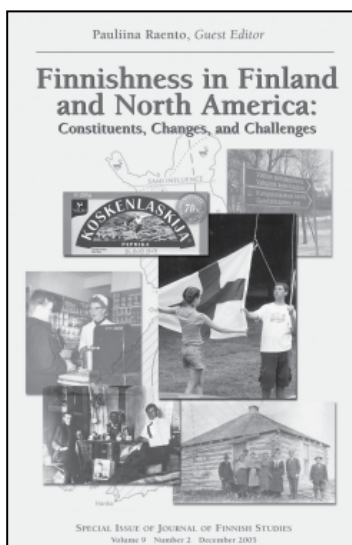
Kansain suomalaisten seura tervehtii

Suomalaisia asuu Japanissa viitisensataa. Heillä on seuratoimintaa useassa eri kaupungissa. Osakan alueella Kansaisssa seura kerää suomalaisia yhteen kerran kuussa, jolloin seurustellaan suomalaisten kesken jonkun jäsenen kodissa aamupäiväkahvien merkeissä. Suurin osa jäsenistä on naisia, mutta joitain miehiäkin on mukana. Suomi-Infon postituslistaan kuuluu noin 46 perhettä.

Ulkomailla asuessa oman kulttuurin perinteet nousevat tärkeään asemaan identiteetin ylläpitäjinä. Suomenkielisiä jumalanpalveluksia pidetään jouluna ja pääsiäisenä Nishinomiyan luterilaisella kirkolla. Suomen itsenäisyyspäiväjuhlaa vietetään tavan mukaan perinteisin menoin tänä vuonna 10. joulukuuta.

Suomi-kerholaisia kokoontuu Mia ja Hiroshi Shojin kotiin Kansaisssa, Osakassa. Kuvassa vasemmalta: Seppo Vänskä, Jasmin Tamura, Sirkka Inoue, Jukka Kallioinen, Helena Kallioinen, Nina Hayasaki, Mia Shoji ja Vuokko Vänskä. Kuva: Krister Björklund.

Finnishness in Finland and North America: Constituents, Changes, and Challenges. Toim. Pauliina Raento. Journal of Finnish Studies Special Issue, Vol. 9: No 2 (2005). Aspasia Books, Toronto, 2005. ISBN 0-9737165-7-6. ISSN 1206-6516

Kanadalainen Aspasia Books -kustantamo julkaisee *Journal of Finnish Studies* -kausijulkaisua, jonka erikoisnumero tutustuttaa suomalaisuuteen Suomessa ja Yhdysvalloissa. Pauliina Raennon toimittama *Finnishness in Finland and in North America: Constituents, Changes, and Challenges* valaisee laajasti suomalaisen identiteetin käsitettä, historiaa ja muutosta. Julkaisu sisältää kuusi artikkelia, joissa eri kirjoittajat pohtivat omista lähtökohdistaan sitä, miten suomalaisuuden identiteetti on syntynyt ja muokkautunut eri aikakausina. Raento tuo esille johdannossaan sen, kuinka monitasoinen ja useita ulottuvuuksia sisältävä identiteetin käsite on; siihen voidaan tietyin ehdoin sisällyttää niin yksilö- kuin yhtei-

sötason tarkastelu. Tästä syystä identiteetti-käsitteen määrittely on hankalaa. Yhteiskunta ja kulttuuri muokkaavat identiteettiä, mutta identiteetti koetaan subjektiivisesti, ja yksilön kokemusta määrittävät aina aika ja paikka. Se, miten yksilö esimerkiksi omaksuu itselleen Suomessa tai Amerikassa suomalaisen identiteetin, riippuu monista eri tekijöistä, kuten iästä, sukupuolesta, kansallisuudesta, sosiaalisesta asemasta tai ympäristöstä.

Avausartikkelissa *Jouni Häkli* tarkastelee muun muassa suomalaisen kansallisen identiteetin kehitystä historian ja globalisaation valossa. Siltä aikaväliltä, kun Väinämöinen souteli järvellä, siihen kun Lordi lauloi Suomen maailman – tai ainakin Euroopan – kartalle, on löydettävissä monenlaisia määritelmiä suomalaisuudesta. Yleensä nämä määritelmät ovat palvelleet tiettyä tarkoitusta, ja identiteetin sisällön määrittäminen onkin ollut usein tärkeää valtaa pitävälle tahoille, joiden tavoitteena on voinut olla esimerkiksi halu kiinnittää ihmiset johonkin järjestelmään tai valtioon. Häklin artikkelista paljastuu hyvin, millaisia tavoitteita kansallisen identiteetin luomiseen ja ylläpitämiseen kätkeytyy. *Pauliina Raennon* artikkeli ”Changing Food Culture and Identity in Finland” liittää yhteen ruokakulttuurin ja suomalaisen identiteetin, kun taas *Paul Wilsonin* artikkeli ”Banality as Critique: Contemporary Photography and Finnish National Landscapes” tarkastelee suomalaisen kansallismaiseman ja identiteetin yhteyttä. Julkaisussa nostetaan esille myös kysymys siitä, millaisia ovat uuden ajan haasteet perinteisen suo-

malaisen identiteetin säilymisen kannalta ja miten suomalaisuus omaksutaan tämän päivän Suomessa ja Yhdysvalloissa.

Artikkelien kirjoittajat (*Jouni Häkli*, *Paul Wilson*, *Pauliina Raento*, *Kaisa Kepsu* & *John Westerholm*, *Jouni Korkiasaari* & *Mika Roinila*, *Arnold R. Alanen*) ovat oman alansa tunnustettuja tutkijoita ja professoreja, joten julkaisun pääasiallisena tavoitteena on palvella tiedettä seuraavia lukijoita. Kirja on tarkoitettu akateemiseksi opetusaineistoksi, mutta se sisältää paljon kiinnostavaa luettavaa myös niille, jotka eivät tieden kieltä kovin hyvin hallitse. Artikkelit antavat mahdollisuuden tutustua suomalaisen identiteetin käsitteeseen ja sen määrittelyn problematiikkaan, vaikka maallikko artikkeleita lukiessaan saattaakin mennä onnellisesti sekaisin eri merkitysten ja käsitteiden kanssa.

Suomalainen kansallinen identiteetti on käsitteenä melko uusi, ja käsitteen sisältöön ovat viime vuosikymmeninä vaikuttaneet voimakkaasti monet – erityisesti Euroopassa tapahtuneet – poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset muutokset. Kansainvälinen maahanmuutto, monikulttuurisuus ja vallalla oleva yksilökulttuuri luovat tänä päivänä uusia haasteita perinteisen suomalaisen identiteetin olemassaololle. Artikkeleista käy ilmi kuitenkin eräs mielenkiintoinen tosiseikka liittyen kansalliseen suomalaiseen identiteettiin ja erityisesti myyttiin Suomesta kulttuurisesti ja demografisesti yhtenäisenä kansakuntana. Toisin kuin muistetaan tai halutaan tunnustaa, on Suomessa jo muinaisista ajoista alkaen ollut merkittäviä kansal-

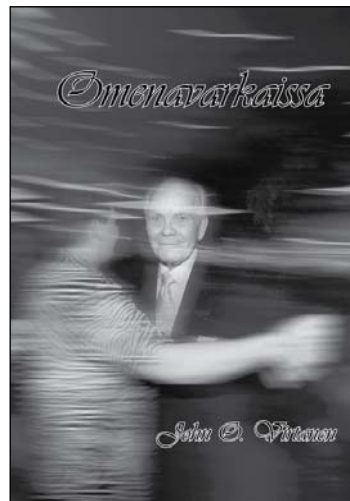
lisiä vähemmistöjä. *Kaisa Kepsun* ja *John Westerholmin* artikkeli, joka käsittelee suomenruotsalaisia identiteettiä, tuo hyvin esille niitä ongelmia, joita vähemmistöt kohtaavat suomalaisessa yhteiskunnassa.

Kuinka tarpeellista on ylipääntään tänä päivänä etsiä kansallisia piirteitä, jotka yhdistävät suomalaisia ja erottavat meidät muista. Maailma pienenee, ja globalisaation myötä niin arvomme kuin tapamme toimia muuttuvat entistä yhdenmukaisemmiksi. Julkaisussa todetaankin, että globalisaatio on tuonut kulttuurit lähemmäksi toisiaan ja globalisaation kautta maailma näyttää meille entistä yhtenäisempänä, mutta tämä kehitys ei silti ole vähentänyt kansallisidentiteetin merkitystä. Päinvastoin. Mielenkiintoista on, että globalisaatio on itse asiassa lisännyt tietoisuuttamme omasta kansallisesta kulttuuristamme ja vahvistanut haluamme ylläpitää kansallista yhteenkuuluvuutta. Monet nykyajan suomalaiset liikkuvat maailmalla paljon, ja heillä on yhteyksiä erilaisiin ryhmiin ympäri maailmaa, siksi heille saattaa syntyä suomalaisen identiteetin rinnalle myös muita identiteettejä. Myöskään Yhdysvalloissa asuvien suomalaisten ei enää tarvitse luopua kansallisesta identiteetistään ollakseen uskottavia amerikkalaisessa yhteiskunnassa. Tänä päivänä monelle amerikkalaiselle myös suomalaisen identiteetin omaksuminen ja ylläpitäminen on tietoinen valinta, kuten *Jouni Korkiasaari* ja *Mika Ronnila* artikkelissaan toteavat.

Raennon toimittamassa kirjassa mielenkiintoiset artikkelit tarkastelevat suomalaisuutta eri

näkökulmista. Kokonaisuus tuo hyvin esille seikkoja, jotka ovat olleet suomalaisen identiteetin muodostumisen kannalta keskeisiä. Artikkeleissa esitettyjen näkemysten takana on tietoa, joka ei aina vastaa omaa käsitystämme siitä, millaisia me suomalaiset olemme. Olenkin sitä mieltä, että julkaisun artikkelit tarjotessaan kiinnostavaa luetavaa samalla myös herättävät ajatuksia – suuntaan jos toiseenkin. Suomalaisen kansallisidentiteetin jäljittäminen on epäilemättä erittäin ajankohtainen keskustelun aihe nykyisessä globalisaation ja lokalisaation ristiaallokossa.

Sirkku Wilkman

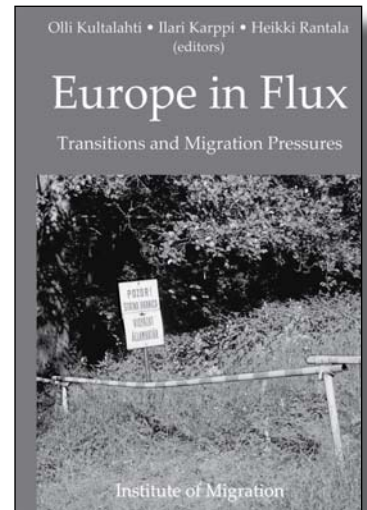

John O. Virtanen: Omenavarkaisissa, Turku 2006. 159 s.

Omenavarkaisissa kirja kertoo ikääntyvän miehen intohimoisesta rakkaudesta huomattavasti nuorempaan naiseen. Siinä sivussa kirjoittaja, konsuli John O. Virtanen kertoo omasta elämästään alkaen lapsuuden muistoista, haavoittumisesta talvisodassa ja Yhdysvalloissa vietetyistä vuosikymmenistä. Kirjan mausteena paljon herkkullista elämän viisautta.

Tilaukset:

<http://www.migrationinstitute.fi>
email: kirsai@utu.fi. Hinta: 10 €

Olli Kuitalahti, Ilari Karppi, Heikki Rantala: Europe in Flux Transitions and Migration Pressures. Institute of Migrations, Migration Studies C 16. Turku 2006. 285 s.

Europe has experienced radical changes throughout its entire history. The collapse of the communist regime and the demolition of the Iron Curtain launched a new spatial and social order, whose entire contents and dimensions still remain to be seen. The papers in this book approach these new developments from various angles. Mobility of human resources is a major focus of present developments. Europe is likely heading towards a more regionalised future, not only in terms of physical or economic regions, but also in terms of social and cultural regions. One of the key issues is also that of social exclusion and inclusion. The book concludes its message with a question which will be crucial in the future: Is the Euro-

pean Union able to create the sustainability of economic growth and to restore trust in governmental institutions?

Tilaukset:

<http://www.migrationinstitute.fi>
email: kirsai@utu.fi. Hinta: 15 €

HeliSjöblom-Immala: Maahanmuuttajat Turussa yrittäjinä ja palkansaajina. Työpoliittinen tutkimus 318. Työministeriö, Helsinki 2006. 103 s.

Maahanmuuttajien määrän jatkuvasti lisääntyessä kasvaa myös tarve heidän integroimiseensa suomalaisen yhteiskuntaan. 1990-luvulla Suomeen muuttaneille on ehtinyt kertyä asumishistoriaa ja kielitaitoa, joten heidän määränsä työmarkkinoilla on kasvanut. Turun seudulla maahanmuuttajia on keskimääräistä enemmän, mutta heidän työmarkkina-asemastaan ei ole vielä paljon tutkimustietoa. Tällä tutkimuksella haluttiin selvittää, mikä on maahanmuuttajien asema ja merkitys yrittäjinä ja palkansaajina Turun työmarkkinoilla.

Tilaukset:

Työministeriö, puh. 010 604 001.
PL 34, 00023 Valtioneuvosto.

Monitieteinen ulkosuomalaisia, heidän kulttuuriaan ja suomalaisuuttaan käsittelevä konferenssi

FinnForumVIII

Transborder contacts and the maintenance of Finnishness in the diaspora

15.–20.6.2007

Mälardalenin korkeakoulu, Eskilstuna, Ruotsi

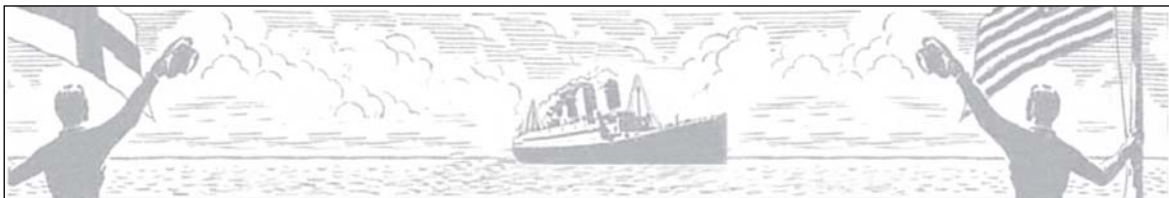
FinnForum VIII on kansainväliseen monitieteiseen konferenssisarjaan kuuluva konferenssi, jossa käsitellään ulkosuomalaisuutta, ulkosuomalaisten historiaa, kulttuuria, kieltä ja etnisyyttä. Aikaisemmat konferenssit on järjestetty USA:ssa, Kanadassa ja Suomessa.

FinnForum konferenssi on foorumi, jossa voidaan luoda katsaus eri puolilla maailmaa eläviin suomalaisvähemmistöihin ja esitellä ulkosuomalaisiin keskittyvää tutkimusta, jota englanniksi kutsutaan nimellä *Finnish Studies*. Ensimmäisissä konferensseissa aiheina olivat Pohjois-Amerikan suomalaisyhteisöt ja siirtolaisten oma toiminta, minkä jälkeen edettiin etnisyyss- ja monikulttuurisuusky symyksiin ja edelleen yhä laajempaan monitieteisyyteen. Kun konferenssiin nyt tulevat mukaan Euroopan ulkosuomalaisten tutkijat esittelemään tutkimustuloksiaan ja keskustelemaan niistä, laajenee tutkimusalue entisestään. Konferenssissa annetaan myös sija niille suomalaisvähemmistöille, jotka eivät ole suomenkielisiä, ennen kaikkea ulkomailla asuville suomenruotsalaisille. Yhtenä teemana tulee olemaan suomalaisryhmien väliset kontaktit. Ruotsin kaksi suomalaisperäistä vähemmistöä, ruotsinsuomalaiset ja tornionlaaksolaiset, voivat kuulla muissa maissa asuvien suomalaisryhmien kokemuksista. Ja muut ryhmät puolestaan pääsevät tutustumaan Ruotsin vähemmistöjen kehitykseen.

*FinnForum*in tieteellinen konferenssi järjestetään 18.–20.6.2007. Sitä ennen, 15.–17.2007, pidetään Eskilstunassa suuri kulttuurijuhla *FinnWorld*. Heti *FinnForum*-konferenssin jälkeen järjestetään matka suomalaismetsiin. Matkalla käydään Värmlannissa, missä viimeiset suomea taitavat metsäsuomalaiset asuivat 1960-luvulle saakka.

Lisätietoja:

Professori Jarmo Lainio
Suomen kielen ja kulttuurin keskus,
Mälardalenin korkeakoulu, Box 325
631 05 Eskilstuna, Ruotsi
jarmo.lainio@mdh.se
Kotisivu: www.mdh.se

Siirtolaisuusmuseon terveisiä

Suomen Siirtolaisuusmuseo toimii Seinäjoen kaupungin tiloissa Terästalossa, joka on entinen Peräseinäjoen kunnantalo. Hanke on anonut käyttöönsä lisää työskentely- ja näyttelytiloja Terästalosta.

Terästalolla on näytteillä Brasiliassa asuvan taiteilija Eila Ampulan tekstiilitaidetta. Hannele Leppäneva Suomi-Brasilia Seurasta tulee esittelemään näyttelyä 9.12. Terästalolla on myös valokuvanäyttely *Colonia Finlandesa – suomalaisiirtokunta Argentiinassa 100 vuotta*. Tämä näyttely on saatavissa esille muuallekin rahtikustannuksin. Molemmat näyttelyt pidetään esillä maaliskuuhun saakka. Bob Kiskenin valokuvanäyttely *Finnish American barns – amerikansuomalaisten latoja ja muita ulkorakennuksia* sioitetaan esille joulukuun aikana.

Hakalan Amerikan talon pystytys Terästalon vieressä olevalle kaupungin tontille aloitetaan keväällä. Siirtolaisuusmuseon Tukiyhdistys vuokraa tontin, jolle mahtuu myös muita rakennuksia, joita toivomme saavamme esim. Yhdysvalloista ja Kanadasta.

Unkurin talo Siperiasta saadaan toivottavasti viimeistään ensi vuonna Seinäjoelle. Rahoitus kuljetukseen ja pystyttämiseen on jo luvassa Kordelinin säätiöltä. Unkurin taloa varten on varattu toinen tontti Terästalosta vierestä. *Amerikan raitti* ja *Siperian raitti* ovat hahmottumassa näille paikoille.

Etelä-Amerikka – kaukainen unelma

Tällä nimekkeellä pidettiin Siirtolaisuusmuseohankkeen järjestämä viiden illan tapahtumasarja syys-marraskuussa Seinäjoen kaupungintalolla. Ideana oli eteläamerikkalaisen kulttuurin ja siirtolaisuuden esittely, ja samalla voitiin tuoda esiin kansainvälisten kontaktiemme merkitystä. Tapahtuman taloudesta vastasi Suomen Siirtolaisuusmuseon Tukiyhdistys ry ja Seinäjoen kansalaisopisto.

Ensimmäisessä tapaamisessa Siirtolaisuusinstituutin johtaja Olavi Koivukangas kertoi viime kevään Argentiinan, Brasilian ja Paraguayn matkasta.

Siirtolaisuuskeskuksen teema ensi vuonna on suomalaisten ruotsinsiirtolaisuus. Olin juuri Tukholmassa neuvottelemassa Ruotsin suomalaisjärjestöjen edustajien kanssa yhteistyöstä tapahtumien järjestelyissä. Kesän Siirtolaisjuhla ja sen yhteydessä pidettävä metsäsuomalaisia ja sotalapsia käsittelevä seminaari, ovat eräitä yhteistyökuvioita.

Siirtolaisuusmuseon perusnäyttely aloitetaan laatumalla Värmlannin ja lähiseutujen metsäsuomalaiskatsaus. Tarkoitus on tehdä myös matka metsäsuomalaisalueelle.

Paluumuuttajien haastatteluprojekti aloitetaan ensi vuonna, mikäli apurahaa siihen saadaan. Kyseessä ovat lähinnä Ruotsista Suomeen palanneet, joiden kokemuksia ja historiaa haluamme kartoittaa. Yhdessä Karjala-seurojen kanssa on tarkoitus suunnitella Karjalan siirtoväkeä käsittelevää pysyvää näyttelyä.

Syksyn tapahtumat tulevat sisältämään valokuvia Kanadan suomalaiskohteista, mm. Sointulasta ja New Finlandista, sekä Ruotsi-aiheisen tapahtumasarjan.

Siirtolaisuuskeskuksen toivotaan voivan toimia kaikkien siirtolaisuudesta ja siirtolaissukulaisistaan kiinnostuneiden kohtaamispaikkana, jossa näyttelyiden ohella on tapahtumia ja monipuolista toimintaa sekä mahdollisuus käyttää Siirtolaisuusinstituutin aluekeskuksen siirtolaisrekisteripalveluita.

Argentiinassa olivat suomalaissiirtokunta Colonia Finlandesan 100-vuotisjuhlat. Paraguayssa vietiin sukulaisten tervehdykset Suomesta mm. Manuel Holopaiselle. Etelä-Amerikan maiden historiasta, kulttuurista, väestöstä ja topografiasta kertoi Suomi-Brasilia Seuran edustaja Hannele Leppäneva hänelle itselleen tutuinta Brasiliain painottaen.

Argentiinan Suomen suurlähettilään Lila Subirán de Vianan tervehdysten ja katsauksen Argentiinan siirtolaisuusoloihin toi argentiinalaissuomalainen Enrique Tessieri.

Toisen illan teema käsitteli suomalaisia Etelä-Amerikassa. Kuultiin mm. Argentiinaan muuttaneista kauppaneuvos Eino Heinosesta ja hänen puolisostaan Edith Heinosesta sukulaisilta ja kirjallisuudesta saaduista tiedoista. Menestystarina on myös tekstiilitaiteilija Eila Ampulan elämä Brasiliassa, jonne hän muutti 13-vuotiaana vanhempiensa mukana. Hän täytti viime kesänä 90 vuotta. Paraguaylaisesta Manuel Holopaisesta ja hänen tovereistaan kuultiin sukulaisten kertomuksia ja katsottiin filmiä. Takaisin Suomeen palanneet muistelivat Etelä-Amerikan aikaa ja kertoivat kokemuksestaan kulttuurieroista. Kulttuurierot olivat esillä myös Hannele Leppänevan kuvauksessa siitä, mitä pitää tietää, kun muuttaa Suomesta Etelä-Amerikkaan.

Etelä-Amerikasta Suomeen muuttaneet kertoivat puolestaan kokemuksistaan kolmantena iltana. Mm. Enrique Tessieri ja Julio Vallejo Medina Argentiinasta, Ana Koivumäki Boliviasta, Patricia Millan Venezuelasta ja Ceca Joronen Brasiliasta kertoivat siirtolaisuutensa taustoista ja Suomessa kokemastaan. Kulttuurishokki vilahti näissä puheenvuoroissa useammin kuin Suomesta Etelä-Amerikkaan siirtyneiden muisteloissa.

Neljännessä tapaamisessa aiheena oli eteläamerikkalainen ruokakulttuuri. Ravintolapäällikkö Kai Joronen esitteli sanoin, kuvin ja esinein lähinnä brasilialaista ruokakulttuuria ja juhlaperinnettä. Suomi-Brasilia Seuran Hannele Leppäneva kertoi omista ruokakokemuksistaan ja yleisemminkin eteläamerikkalaisista ravintotottumuksista.

Jokaisessa tapahtumaillassa oli eteläamerikkalainen tarjoilu, joka tutustutti konkreettisesti alueen ruokiin. Eksoottiset leivonnaiset maistuivat kahvin ja yerba-teen kera. Kahvikin oli tuotu Brasiliasta.

Patricia Millan kertoi kotimaastaan Venezuelasta.

Tapahtumasarja päättyi teemalla musiikki ja tanssi. Illan aloittivat Los Caminitos -kvartetin esittämät argentiinalaislaulut. Argentiinalaisen ja suomalaisen tangon yhtäläisyyksistä ja eroista saatiin näyte paikallisen tanssiseuran Botafogon pariin esittämänä. Musiikkipedagogi ja tangoprinsessa vuodelta 2002, Kukka-Maaria Ahonen käsitteli esitelmässään brasilialaisen samban rytmikkaa ja antoi myös itse tanssinäytteen. Illan päätti Gharronne Silvan johtaman 15-jäsenisen Capoeira Açao Liberdade -ryhmän loistava esitys. Monilukuinen yleisö seurasi haltioissaan tuota Afrikasta tuotujen orjien keskuudessa syntyynyttä brasilialaista taistelutanssia. Näiden iltojen myötä Etelä-Amerikka oli tullut lähemmäksi!

Tellervo Lahti

Tellervo Lahti ja Ecuadorin lippu. Vasen kuva tanssiryhmä Capoeira.

Siirtolaisrekisteri laajenee - Emigrant register expands

Suuren suosion saavuttaneen siirtolaisrekisterin internetissä olevia tietokantoja on kuluvan vuoden aikana laajennettu yli 450 000 tietueella. Kaikkiaan rekisterin online-tietokannoissa on nyt 978 000 tietuetta. Tallennettuna, mutta vielä jatkokäsittelyä odottaa lisäksi 150 000 tietuetta, jotka saadaan online-palveluun vuoden 2007 aikana. Jatkuvasti tallennetaan myös uusia tietueita.

Siirtolaisrekisterin uusista tietokannoista huomattava osa perustuu instituutin amerikansuomalaisen yhteistyökumppanin sukututkija Timothy Laitila Vincentin Pohjois-Amerikasta keräämiin tietoihin.

Toukokuussa tehdyn laajennuksen myötä palvelussa otettiin käyttöön kaksi käyttömaksuluokkaa: ”Peruspaketti” (10 €) ja ”Täyspaketti” (30 €). Peruspaketin maksaneet käyttäjät voivat päivittää tilauksensa Täyspaketiksi 20 eurolla.

Peruspaketin vuosimaksuun sisältyvät kaikki palveluun aikaisemmin kuuluneet tietokannat: matkustajaluettelo (318 000 tietuetta), passiluettelo (197 000) ja viitetietokanta (19 000) sekä Australian- ja Uuden-Seelannin suomalaisia koskevat tietokannat (3 800 ja 1 100).

Täyspakettiin kuuluvat näiden lisäksi kaikki uudet tietokannat: Pohjois-Amerikan suomalaisten tietokanta (146 000 tietuetta), nimismiesten passiluetteloihin perustuva siirtolaistietokanta (66 000) ja Suomen maatilanimistöä koskeva tietokanta (217 000). Täyspaketin käyttömaksuun sisältyy myös laajempi henkilökohtainen neuvonta tietojen etsinnässä sekä sukututkimusopas, jonka voi tallentaa omalle koneelleen (toistaiseksi vain englanninkielisenä).

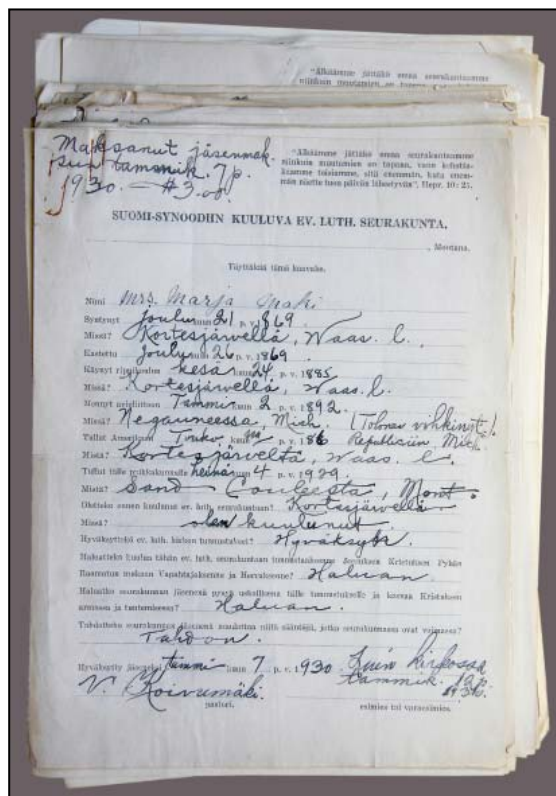

Amerikansuomalaisten hautakivistä kerätyt tiedot ovat yksi siirtolaisrekisterin monista lähteistä. Kuvassa pieni Finn Hillin hautausmaa Rochesterissa Washingtonin osavaltiossa. Kuva: J. Korkiasaari.

Finnish-American gravestones were one of many sources of data to the Emigrant Register. Shown is the small cemetery of Finn Hill in Rochester, Washington State. Photo: J. Korkiasaari.

Expansion of the Emigrant Register

In the past year, the databases of the popular online Emigrant Register have been updated by over 450,000 records. As a result, 978,000 records in all are now available. An additional 150,000 saved records will be published online sometime in 2007 after their final processing. New ones are constantly being added as well. The Emigrant Register's new databases consist, in significant part, of information collected in North America by Finnish-American genealogist Timothy Laitila Vincent, who works with the Institute of Migration. As a result of last May's expansion, there are now two user fee categories: Basic Package (10€) and Full Package (30€). The upgrade fee from Basic to Full Package is 20€. The Basic Package provides year-long access to all of the original databases: a passenger list (318,000 records), a passport list (197,000), a reference database (19,000) along with records about Finns in Australia and New Zealand (3,800 and 1,110 respectively). The Full Package provides access both to the above and to all new databases: North American Finns (146,000 records), Finnish emigrant data from sheriffs' passport lists (66,000) and Finnish farm and family names (217,000). It also includes extended individual advising and a downloadable Genealogy Guide in Adobe Acrobat format (pdf).

Timothy Laitila Vincent (kuvassa) ja Jouni Korkiasaari kävivät kesällä 2006 keräämässä tietoja amerikkansuomalaisista mm. Butte–Silver Bow –arkistossa (Butte–Silver Bow Public Archives) Montanassa. Kuva Jouni Korkiasaari.

Timothy Laitila Vincent (pictured) and Jouni Korkiasaari visited the Butte–Silver Bow Public Archives, among others, in the summer of 2006 to collect data about Finnish Americans. Photo: Jouni Korkiasaari.

The AEMI meeting in Croatia

The Association of European Migration Institutions (AEMI) held its annual conference and General Assembly on 28.9. – 1.10. 2006 aboard the *Adriatic Paradise* in the harbour of Trogir near Split. The ship also visited Komiza on the island of Viz in the Adriatic Sea. The meeting was organized by the Institute for Migration and Ethnic Studies, in Zagreb, Croatia, the key person being Dr. Silva Meznaric, director of this years' host institution.

The main topic of the conference was "Cultural and Economic Links in Diaspora – Comparative Studies." Many interesting presentations were given, and it is hoped that these papers will be published in the AEMI Journal edited by Hans Storhaug in Norway. The topic of my presentation was "Challenges of Present Migrations in Europe and Finland between West and East."

After the conference, the General Assembly of the Association of European Migration Institutions took place at sea along the route between Vis and Trogir. The Chair of the AEMI is Brian Lambkin, Director of the Center for Migration Studies at The Ulster Mellon Road, Omagh, N. Ireland. Professor Adam Walaszek, of Jagiellonian University, in Poland, was elected to preside over this AEMI business meeting. Some new applicants were accepted as members of the AEMI (see www.aemi.dk). The Chairman's Report, the financial statement and accounts of the previous year, as well as the budget for the year 2006-7, were accepted. The participants were also informed about the projects of member organizations.

It was decided that the next Annual Meeting and conference of the AEMI will take place at the Institute of Migration in Turku, Finland on September 26-30, 2007. The theme of the conference will be confirmed early next year. All proposals from AEMI members are welcome. Information will also be available concerning travel to Turku and accommodation in due course.

*Next years' meeting at the Institute of Migration in Turku.
The Institute of Migration welcomes the AEMI family to Finland!*

Olavi Koivukangas
Director
Institute of Migration

Siirtolaisuusinstituutin väkeä syysretkellä Olavi Koivukankaan kotona Kaksikerrassa. Vasemmalta: Eero Sappinen, Elli Heikkilä, Sami Kalliosaari, Elisabeth Ushanov, Anna Satterthwaite, Mage Mesihää, Satu Löppönen, Olavi ja Pirjo Koivukangas, Kirsi Sainio, Mari Kattilakoski, Elvira Strömberg, Krister Björklund, Taimi Sainio ja Maria Pikkarainen. Kuva: Jouni Korkiasaari.

Toivotamme lukijoillemme

Vi önskar våra läsare

We wish our readers

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

God Jul och Gott Nytt År!

Merry Christmas and a Happy New Year!

Paavo H. Korpela ja Jorma Salkosalo

Merikaupungista merille ja merten taakse

Raahen laivoja ja merimiehiä

Tämä kertomus käsittelee asioita ja elämänmuotoa, joita kukaan ei nykyisin muista voidakseen kertoa niistä jälkipolville, koska ketään noilla merimatkoilla taikka viime vuosisadan alkupuolella siirtolaisena lännen mailla olleista ei ole enää elossa. Mukana olleiden kertomukset ovat tuskin säilyneet jälkipolville edes muistitietona nykyajan kiireiden keskellä. Olettiinkohan silloisten, noilta useitakin vuosia kestäneiltä merimatkoilta palanneiden miesten kertomuksia aina edes aivan täydestä. Mahdollisesti ne kuitattiin vain hymähtäen ajatuksella, että nehän ovat vain niitä merimiesjuttuja, joilla ei välttämättä tarvitse olla mitään tosipohjaa. Nuoret pojat lähtivät ensireissulleen nuoruuden pyöreys vielä kasvopiirteissään ja palasivat vuosien kuluttua täysinä, jänitevinä miehinä kovan elämän ja kärsimysten lyömä uurteinen leima ulkomuodossaan.

Tilaukset:

Siirtolaisuusinstituutti
Linnankatu 61, 20100 Turku
puh. 02-2840440
fax: 02-2333460
<http://www.migrationinstitute.fi>
email: kirsai@utu.fi
Hinta: 15 €